

JOURNALISTI

12
2016

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
92. vuosikerta 13.10.2016

Uusi alku

Anna Aromaa
irtisanottiin
aamulla.
Iltapäivällä hän
haki jo uutta työtä.

10

tässä lehdessä

○ Poliisiyllyjohtaja Seppo Kolehmainen sai tarpeekseen vihapuheesta. **16**

KUVA: MEERI UTTI

○ Facebook väittää olevansa teknologia-yhtiö vaikka se on mediayhtiö, joka kahmii valtaa mutta välttelee vastuuta, kirjoittaa Johanna Vehkoo.

18

○ "Så länge det finns finlandssvenska medier har vi en plikt att utbilda journalister för deras behov", säger Klas Backholm, biträdande professor på Soc&kom.

22

poimuri

Media kertoo meille sen, mikä meille on hyväksi. Enää se ei toimi, sillä emme ole alamaisia, joita pitää valistaa. Nykypäivänä sosiaalinen media antaa mahdollisuuden sanoa heti, etteivät omat havainnot arkielämästä vastaa sitä, mitä media esittää.

Tilintarkastaja, kaupunginvaltuutettu Pauli Vahtera (ps.) Ilta-lehdessä 24. syyskuuta

Minun mielestäni journalismi on seuraavaa: ratkaisemme lukijan elämässä pysyvästi avoinna olevia ristiriitoja tavalla, joka pysyy totuudessa ja josta

lukija on valmis maksamaan rahaa.

Aamulehden päätoimittaja Jussi Tuulensuun Alma Median verkkosivuilla 27. syyskuuta

Men om vi inte ens är överens om att sanningen har ett värde? Vi kan fact-checka och idka tung, grävande journalistik tills vi blir gula och blå, men det hjälper i så fall föga.

Redaktionschef Jonas Jungar på Svenska Yles webbsida 28 september

Journalismi ja faktantarkistus tuntuvat olevan entistä enemmän erillään,

vaikka niiden pitäisi toimia yhdessä. Ongelmana on se, että valehteleminen on paljon helpompaa ja nopeampaa, kuin faktojen kirjoittaminen oikein.

StopFake.org-sivuston perustajajäsen Margo Gontar Helsingin Sanomissa 1. lokakuuta

Journalismin paikka on saada ihmiset ymmärtämään vaikeat asiat selitettyinä niin, etteivät he koe tarpeelliseksi tarttua aseisiin.

Vierailijaprofessori Hanna Nikkanen Aviisissa 22. syyskuuta

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
92. vuosikerta 13. 10. 2016

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jacom Oy 09 856 67912
journalisti@nesenta.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: SAMPO KORHONEN

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Lisää lähdesuojaa

Korruption ja muiden yhteiskunnallisten epäkohtien paljastamisessa keskeinen toimittajan oikeus lähdesuojaan on turvattava, kun tiedustelulakia laaditaan. Myös ”urkintalaiksi” kutsuttu, nykyistä tarkemman tietoliikenteen valvonnan mahdollistava lakipaketti valmistuu tiettävästi eduskunnan käsiteltäväksi tämän syksyn kuluessa.

Itse asiassa tärkeää olisi vahvistaa lähdesuojaa, laajentaa sitä suojaamaan myös yhteiskunnallisesti merkittävien paljastusten tekijää. Nykyisellään lähdesuoja antaa journalistille oikeuden olla paljastamatta tietolähdettään. *Journalistin ohjeiden* mukaan journalistilla on oikeus ja velvollisuus salata tietoja luottamuksellisesti antaneen henkilöllisyys.

Ruotsissa tietolähteellä on laajat oikeudet ilmoittaa epäkohdista viranomaisille ja medialle. Ruotsissa pelkkä virkamiesasemassa olevan tietolähteen etsi-

minen on kriminalisoitu, samoin tietolähteeseen kohdistuvat viranomais-toimet.

”Journalistilla on oikeus ja velvollisuus salata tieto- ja luottamuksellisesti antaneen henkilöllisyys.

Tähän suuntaan myös Suomen lainsäädäntöä pitäisi kehittää, jos halutaan vahvistaa epäkohtien julkistamisen kulttuuria. Meillä epäkohtien paljastajan etsintä alkaa usein välittömästi ”ikävien uutisten” julkistamisen tapahduttua. Tämä on omiaan hillitsemään merkittävienkin paljastusten tekemistä. Paljastajaan voidaan myös kohdistaa vastatoimia muun muassa lojaliteettivelvollisuuden perusteella.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen EIT:n linjaukset

tukevat tätä ajatusta: viranhaltijaa tulisi suojella, jos hän paljastaa epäkohtia – häntä ei sovi rankaista merkityksellisen tiedon paljastamisesta.

Tiedustelulain tarkoitus on turvata kansalaisten henkeä ja terveyttä. Tarkoitus on näin kiteytettynä hyvä. Monimuotoisen, yhä enemmän verkkoon tukeutuvan rikollisuuden torjuntaan ja tutkintaan tarvitaan nykyistä parempia työkaluja. Mutta niiden kehittämisessä pitää turvata myös demokraattisen yhteiskunnan terveet periaatteet, kuten journalistien lähdesuoja ja epäkohtien paljastajien oikeusturva.

Journalistiliitto on ehdottanut, että tiedustelulain määräyksillä estettäisiin tiedonhaun taroituksellinen kohdistaminen toimituksellisiin sisältöihin. Lakiin olisi myös kirjattava velvoite poistaa tiedonhaussa seläläiset viestit, jotka voivat johtaa lähdesuojan murtamiseen. Näillä eväillä lakipaketti olisi lähdesuojan näkökulmasta sisällöltään kohtuullinen.

Kovan tuulen varoitus

Lisää hankintoja yhtiön ulkopuolelta, 20 miljoonalla. Lisää yhteistyötä muiden yhtiöiden ja kansainvälisten rahoittajien kanssa. Toiminnan keskittämistä Helsinkiin. Viidenes nykyisistä resursseista kohdennetaan uusille alueille. Tulot eivät kasva toisin kuin kulut. Pitää siis säästää ja lisätä kustannustehokkuutta.

Yleisradion johdon tiedotustilaisuus 29. syyskuuta oli kuin suosikkiohjelma *Merisään* vakiosisältöihin kuuluva kovan tuulen varoitus: odotet-

tavissa muutoksia. Isoja muutoksia ja siten myös yt-neuvotteluja.

Kesäkuussa työnsä päättäneen parlamentaarisen työryhmän velvoitteet alkavat siis toteutua myös henkilöstöön liittyvillä järjestelyillä. Toimitusjohtaja **Lauri Kivisen** mukaan tällä on ”erilaisia henkilöstövaikutuksia, ne selviävät suunnittelun edetessä”.

Pelkät miljoonien eurojen siirrot kertovat, minkä mittaluokan leikkauksista on kyse.

KASVO

PETTERI NUMMINEN

● 52-vuotias Suomen Unicefin digitaaliseen viestintään erikoistunut tuottaja.

● Opiskellut tiedotusoppia Tampereen yliopistossa.

● Työskennellyt muun muassa Pirkassa, Otavamediassa kehitystehtävissä, Helsingin Sanomissa ja Tampereen ylioppilaslehti Aviisin päätoimittajana.

Hyvällä tavalla arvaamaton

Unicefin digituottaja Petteri Nummisen vastaus vihaan on nauru. Sillä hän käänsi verkkohyökkäyksen voitoksi.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • TEEMU KUUSIMURTO, KUVA

”Asia kerrallaan tämä perkeleen avustusjärjestö vastaa nyt huoleesi.” Näin Suomen Unicefin digiviestinnän tuottaja **Petteri Numminen** aloitti vastauksensa rasistiseen kommenttiin, joita järjestö sai Facebook-sivuillaan syyskuussa poikkeuksellisen paljon.

Sivua pommitettiin viesteillä, joissa toistuivat samat asiat ja ilmaisut. Numminen epäili, että häiriköinti oli järjestelmällistä. Järjestö teki asiasta FB-päivityksen, ja arvio sai muilta vahvistusta. Se oli helpotus.

”Sitten pystyi heittämään huumorille”, Numminen kertoo.

Nummisen yhdeksän kohdan ”asia kerrallaan” -vastaus levisi viraalina. Unicef sai muutamassa päivässä normaaliin verrattuna kuusinkertaisen määrän kuukausilahjoittajia, tuhansia euroja kertalahjoituksina, mainetta ja tukea.

”20 000 lasta rokotettiin poliota vastaan, koska mustahattuiset hyökkäsivät meidän kimppuamme. Että kiitos.”

NAURU, KÄRSIVÄLLISYYS ja positiivinen arvaamattomuus olivat Nummisen some-taktiikan ydin jo ennen häiriköintikampanjaa. Hän näkee järjestönsä FB-sivun yhteisönä, jossa voi tapahtua jotain yllättävää.

”Ihmiset joutuvat miettimään, miten Unicef voi tehdä noin. Silloin jengi on hereillä.”

Verkkokeskustelujen mekanismit ja trolaus ovat Nummiselle tuttuja internetin alkuhamarasta. Hän on itse ollut aktiivinen verkkokeskustelija jo 1980-luvulta lähtien, ja loi toimittajanuransa verkkojournalismin tekijänä ja kehittäjänä.

Se, mikä Nummisen mukaan oli ennen

nörttiteinien pelleilyä, on nyt saanut tumman sävyn. Uutta on hänen mielestään se, että valehdellaan häpeilemättä.

Kommenttien sensuroimisen hän kokee silti vaikeaksi.

”Minulle on vastenmielistä lähteä hiljentämään ihmisten ääntä. Haluan myös antaa metaviestin, että tässä on suuri järjestö, jolla ei ole mitään peiteltävää.”

Toisaalta Nummisen mielestä Unicef voi olla kovan kritiikin nyrkkeilysäkinä, jos se helpottaa kireää ilmapiiriä.

”Tapellaan mieluummin netissä, eikä kadulla.”

SOME-KIUSAAMISEN KOHTEEKSI joutuvalle Nummisella on kolme neuvoa: Pää kylmänä. Vastaa faktoilla. Aina voi kävellä pois.

Neljäs neuvo on: Älä välitä.

”Tapellaan mieluummin netissä, eikä kadulla.”

Unicefin häirikkokampanjan syltityhdas ei ole varmuudella selvinnyt, mutta yleen-
sä vihaviestin takana on vain yksi ihminen. Hänen pahaan tuuleensa voi olla monimutkaisia syitä, Numminen muistuttaa.

Siksi hän miettisi yhdeksän kohdan vastustaan vihakommenttiin vielä toiseen kertaan. Sen kirjoittanut oululainen koiraharrastaja sai enemmän kuin ansaitsi.

”100 000 ihmistä näki, kuinka hänelle laitetaan jauhot suuhun. En voi olla vastuussa siitä, mikä lähtee viraaliksi, mutta vähän pitää olla varovainen.” •

Pohjalta pinnan tuntumaan

Alma Media ja Sanoma ovat julkistaneet odotettua parempia talousnäkyelmiä. Alman talousjohtaja Juha Nuutinen muistuttaa, että kyse ei ole mullistavasta käänteestä mediamarkkinoilla.

JANNE AROLA, TEKSTI • ALEKSI POUTANEN, KUVA

Mediataloissa Helsingin päärautatieaseman liepeillä on viime aikoina ollut syytä varovaiseen positiivisuuteen, sillä sekä Alma Media että Sanoma ovat nostaneet tämän vuoden tulosarvioitaan ylöspäin. Myös yhtiöiden osakkeiden hinnat ovat nousseet reippaasti vuoden takaiseen pohjakosketukseen verrattuna.

Mediapomot ovat silti haluttomia vetämään yhtiöidensä positiivisista tulosvaroituksista pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

”Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut radikaalia muutosta”, sanoo Alma Median talous- ja rahoi- tusjohtaja **Juha Nuutinen**.

”On erittäin vaikea ennustaa, mihin suuntaan mainosmarkkina on kokonaisuudessaan menossa”, toteaa puolestaan Sanoma Media Finlandin toimitusjohtaja **Pia Kalsta**.

Mediayhtiöt kamppailevat edelleen printtilehtien tilaaja- ja mainostulojen putoamista sekä talouden yleistä alavirettä vastaan. Kasvua pitäisi löytää digituotteista ja -palveluista.

ALMA MEDIAN TÄMÄN VUODEN hyvää tulosta selittää ennen kaikkea konsernin rekrytointipalveluiden menestys itäisessä Keski-Euroopassa. Suomessa esimerkiksi *Iltalehden* digimainonta on vetänyt hyvin.

”Olemme nähneet hyviä jaksoja ja kasvupyrähdyksiä, mutta myös petty- myksiä.

Kari Kivelä,
Iltalehden vastaava päätoimittaja

”Olemme onnistuneet hillitsemään painetun median tuloksen putoamista ja kehittäneet samaan aikaan pitkäjänteisesti digitaalisia tuotteita”, Nuutinen tiivistää.

Noin vuosi sitten Alma osti talouslehdistään ja -kirjoistaan tunnetun *Talentumin*. Nuutisen mukaan *Talentum*-kauppa toi konserniin julkaisuja, joiden lukijakehitys on ollut printtipuolellakin vakaa. Hänen mukaansa kaupan hyödyt näkyvät kokonaisuudessaan

Alman ensi vuoden tuloksessa.

Hiljattain yhtiö hankki myös verkkojulkaisu *Uuden Suomen* omalta suuromistajaltaan **Niklas Herliniltä**. Kaupalla tavoitellaan Nuutisen mukaan Alman sisältö- jen monipuolistamista sekä digi- mainonnan verkoston vahvistamista.

”Kasvun hakeminen on yritystoinnalle tärkeää, muuten menee helposti vain säästämiseksi”, Nuutinen sanoo.

ALMA MEDIAAN KUULUVAN *Iltalehden* vastaava päätoimittaja **Kari Kivelä** toteaa, että digimainonta on paitsi tiukasti kilpailtu myös epävarmempi maailma kuin mihin sano- malehdet tottuivat vuosikymmenien kuluessa.

”Jatkuvasti tulee uutta teknologiaa, eikä kilpailu rajoitu maan rajojen sisäpuolelle”, hän kuvaa.

”Olemme nähneet hyviä jaksoja ja kasvupyrähdyksiä, mutta myös pettymyksiä.”

Kivelän mukaan *Iltalehden* digitaalisen toiminnan kate riittäisi jo nyt kattamaan printin laskevan katteen. Tuloja käytetään kuitenkin

POSITIIVISIA NÄKYMIÄ

● Sanoma kertoi heinäkuun puolivälissä parantavansa talousnäkymiään vuodelle 2016. Yhtiö arvioi operatiivisen liikevoittoprosenttinsa tänä vuonna olevan 9 prosenttia, kun vielä alkuvuonna yhtiö odotti 7 prosentin voittoa.

● Sanoman liikevaihto viime vuonna oli reilut 1,7 miljardia euroa ja se teki voittoa noin 83 miljoonaa euroa.

● Myös Alma Media kertoi positiivisia uutisia. Yhtiö arvioi tämän vuoden liikevaihtonsa ja -voittonsa kasvavan selvästi vuodesta 2015.

● Viime vuonna yhtiön liikevaihto oli 291,5 miljoonaa euroa ja oikaistu liikevoitto 23,4 miljoonaa euroa.

Tulosta tulossa. Talousjohtaja Juha Nuutisen mukaan Alma Media on onnistunut painamaan printin tappioita alaspäin. Vastaavasti digipuolen tuotot ovat kasvussa.

kin jatkuvasti myös uusiin investointeihin, jotka alkavat maksaa itseään takaisin lähivuosien aikana.

DIGISIIRTYMÄ ON VAATINUT uudenlaisten työtapojen omaksumista myös toimittajilta. *Journalisti* uutisoi jo viime vuoden lokakuussa, että *Ilta-lehti* lisää omien toimittajien käyttöä kuvaamisessa. Kivellän mukaan työtehtävät ovat monipuolistuneet myös niin, että yksittäisellä toimittajalla on aiempaa enemmän valtaa päättää, miten ja mitä julkaistaan.

"Ei kukaan esimies päättää, mitä esimerkiksi formulatoimittaja viikonloppuna julkaisee tai kokeilee.

Aiemmin deadlineit ja sivumäärälliset rajoitteet ohjasivat päätöksiä siitä, mitä lehteen mahtuu ja mitä laitetaan suuremmalla. Nyt tila- ja aikatauluajattelu ovat muuttuneet."

Sanoman ennakoitua positiivisemmat talousnäkymät ovat pitkälti säästöjen ansiota. Yhtiö on toteuttanut noin 50 miljoonan euron säästöohjelman, jonka seurauksena 241 työntekijää sai potkut.

Tänä vuonna Sanoma on onnistunut kahmimaan markkinaosuuksia erityisesti Suomen radio- ja tv-liiketoiminnoissa. Myös *Helsingin Sanomien* tilauskampanjat ovat tuoneet positiivisia tuloksia. Pia Kalstan

mukaan jo yli puolet *HS:n* tilaajista maksaa digitaalisista sisällöistä.

"Valtaosa haluaa yhdistelmiä digi- ja printtitilauksista."

Osin *Hesarin* hybriditilausmallin innoittamana Sanoma on hiljattain avannut *Digilehdet.fi*-palvelun. Siellä konsernin aikakauslehtien printtitilaaajat saavat kaupan päälle digitaalisen pääsyn Sanoman muihinkin aikakauslehtiin.

"Saamme sitä kautta kiinnostavaa tietoa siitä, mitä lehtiä lukijat kuluttavat."

VIESTIT SANOMATALOSTA KERTOVAT, että ilmapiiri *Helsingin Sanomien* toimituksessa on ollut vapautuneempi Sanoman heinäkuisen po-

sitiivisen tulosvaroituksen jälkeen. Viime kuukausina lehti on myös rekrytoinut uusia toimittajia lifestyle-toimitukseensa.

Helsingin Sanomien liiketoiminta-johtaja **Petteri Putkiranta** ei kuitenkaan lähde ilakoimaan nousukauden alkamisella.

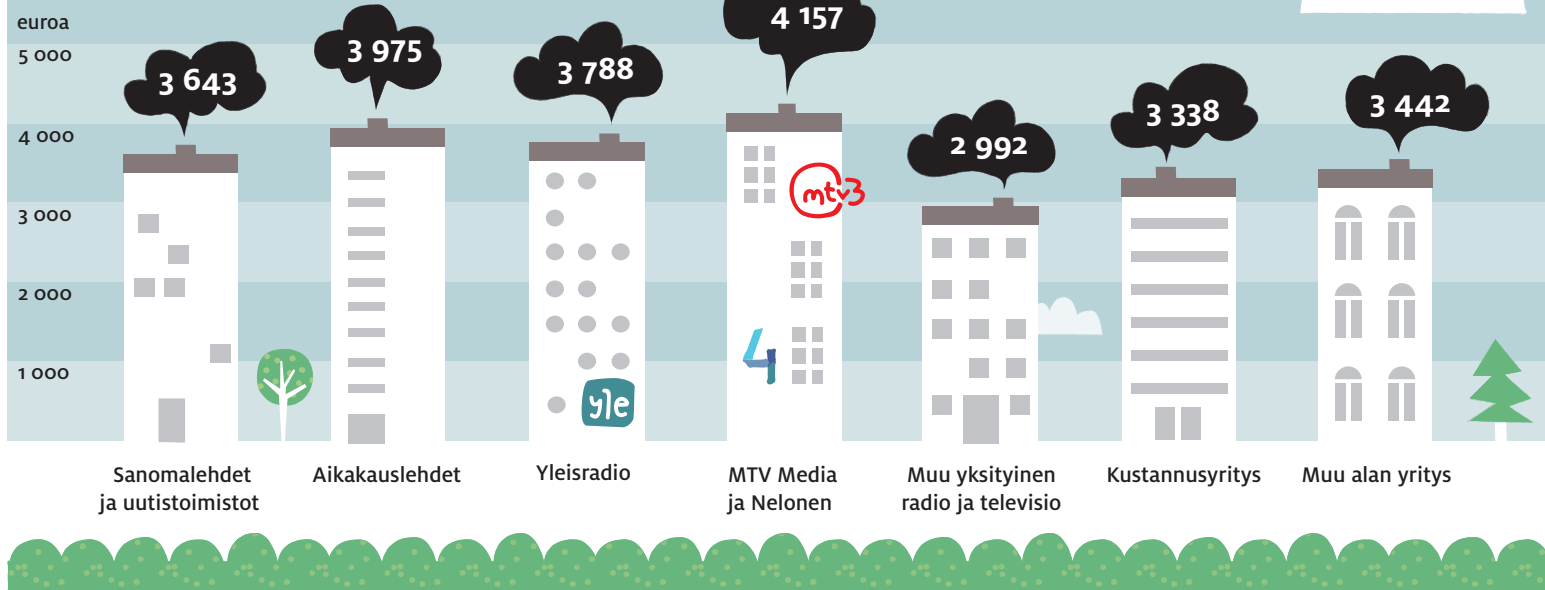
"TNS Gallupin markkinakatsauksessa printti oli elokuussa seitsemän prosentin laskussa. Ehkä siinä se, mitä asiasta voi sanoa."

Viime aikoina *Hesari* on tarjonnut ahkerasti ilmaisia tilauskokeilujaksoja potentiaalisille lukijoille.

"Ne ovat tuoneet lisää kokeilijoita ja tilaajia. Se tuntuu osoittavan, että hyvälle featurejournalismille on kysyntää", Putkiranta sanoo. ●

Näin mediatalot maksavat

kokonaisansioiden keskiarvo työpaikan mukaan

Lähde: Journalistiliiton työmarkkinatutkimus 2016

Yle kiri ohi lehdistön

MARJA HONKONEN, TEKSTI • JOHANNA SARAJÄRVI, GRAFIikka

Journalistien ansiot ovat nousseet kahdessa vuodessa parilla prosentilla. Palkkaero miesten ja naisten välillä on pysynyt ennallaan.

Haluatko lyödä rahoiksi journalistina? Kannattaa seurata ulkomaanasioita, politiikkaa tai taloutta, työskennellä pääkaupunkiseudulla tai pysytellä alalla yli 25 vuotta. Asiaa auttaa myös, jos olet mies.

Journalistiliiton teettämän työmarkkinatutkimuksen mukaan muun muassa näillä määreillä pääsee keskimääräistä paremmille ansioille.

Huhtikuussa tehdyn kyselyn mukaan liiton jäsenten keskimääräinen kokonaisansio eli kuu-kausipalkka, erilaiset lisät sekä luontoisedut olivat yhteensä 3 698 euroa. Ansiot nousivat vuodesta 2014 pari prosenttia.

”Huomion arvoista on, että Yle on kirinyt kokonaisansioissa jo lehdistön ohi”, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo.

Tämä johtuu Savolaisen mukaan paitsi vuorotyön ja lisien määrästä myös palkkausjärjestelmän uudistamisesta.

Toinen syy voi olla se, että kaupallisella puolella muita kuin työehtosopimuksen mukaisia palkankorotuksia maksetaan enää kitsaasti, liiton puheenjohtaja **Hanne Aho** arvioi. Esimerkiksi lehdistössä ansiot ovat nousseet yleistä kehitystä hitaammin, vain puolisen prosenttia.

KUTEN AIEMMASSA tutkimuksessa vuonna 2014, naisjournalistin euro oli uudessa tutkimuksessa 92 senttiä. Miehet tienavat naisia paremmin lähes kaikissa ikä- ja koulutusryhmissä. Koulutusta tarkastellessa palkkaerot ovat suurimmat niiden kesken, jotka ovat suorittaneet korkeakouluopintonsa muulta kuin journalistiselta alalta.

Naiset ovat kirineet miesten edelle yli 60-vuotiaiden ikäryhmässä. 40–49-vuotiaiden ansiot ovat käytännössä tasoissa.

30–39-vuotiaat ja 50–59-vuotiaat

miehet ansaitsevat naisia noin kymmeneksen enemmän, alle 30-vuotiaat peräti neljänneksen.

Toimittajan tehtävässä palkkaero on suurempi kuin kyselyyn vastanneilla keskimäärin.

”Perinteisesti palkkaeroja on perusteltu sillä, että miehet tekevät enemmän iltavuoroja ja päällikkötehtäviä. 92 senttiin ei pidä tyytyä, vaikka se onkin suomalaisittain hyvä luku”, Aho sanoo.

TUTKIMUKSESSA Aho pitää erityisen mielenkiintoisena sitä, miten journalistinen seuranta-alue vaikuttaa palkkaan. Perinteisiä kuningasaloja ovat olleet ulkomaat sekä talous, politiikka ja työmarkkinat. Nyt niiden niskaan hengittävät lifestyle ja viihde.

”Palkkaa maksetaan siis niille, missä mainosraha pyörii”, Aho toteaa.

Journalistiliiton työmarkkinatutkimukseen vastasi viime huhtikuussa 727 liiton jäsentä. Tutkimus tehdään kahden vuoden välein, ja sen toteutti TNS Gallup. ●

MUUTOKSIA JOURNALISTITIEN ANSIOISSA

● Keskenjääneet korkeakouluopinnot eli ns. vanhan polven journalistien tausta ei tuota enää kovimpia ansioita. Syynä on ikäpolven muutos.

● Lehdistössä maakuntapääkaupunkien työntekijöiden ansiot ovat nousseet pääkaupunkiseutua paremmin.

● Ylessä ja lehdistössä toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa olevien osuus on kasvanut. Kaikista vastaajista 87 prosenttia on vakityössä.

● Vastaajista 24 prosenttia sai tulospalkkioita vuonna 2015. Edunvalvontajohtaja Petri Savolainen muistuttaa, että tutkimuksen tietoja voi käyttää myös palkkaneuvotteluissa ja työn haussa. Tutkimus löytyy Journalistiliiton verkkosivuilta.

ELINA GRUNDSTRÖM
 elina.grundstrom@jsn.fi
 KIRJOITTAJA ON JULKISEN SANAN
 NEUVOSTON PUHEENJOHTAJA.

Juorujen lähteellä

Lähdesuoja on journalistille pyhä asia. Kutsumustoimittaja menee ennemmin vaikka vankilaan kuin paljastaa nimettömän lähteensä henkilöllisyyden.

Toimittajan lähdesuojaa on vähän väliä puolustettava, jaksoi tai ei. Tällä hetkellä harmaita hiuksia aiheuttaa vireillä oleva tiedustelulakien uudistus. Jos se toteutetaan huonosti, se estää journalistteja toimimasta vallan vahtikoirina ja korruption kitkijöinä. Eli juuri niissä tehtävissä, joihin lähdesuoja on tarkoitettu.

Tähän nähden on masentavaa katsoa, mihin kaikkeen pyhää lähdesuojaa nykyään käytetään. Sen turvin julkaistaan joutavaa juoruilua ja epäuskottavaa ihmissuhdehuttua.

Lähdesuojaa ei ole tarkoitettu esimerkiksi siihen, että sen varjolla esitetään niin rasistisia näkemyksiä, ettei niitä kehtaisi sanoa omalla nimellään ja naamallaan.

Julkisen sanan neuvosto on antanut langettavia päätöksiä nimettömän lähteen käytöstä harvoin, ja silloinkin tapauksissa on ollut myös jotain muuta ongelmallista. On kuitenkin syytä tiedostaa, että jos lukijat alkavat epäillä juttulähteiden olemassaoloa, se heikentää oman median ja koko journalistin uskottavuutta.

NÄIN KÄVI *The New York Timesille*. Lehti havahtui maaliskuussa siihen, että se oli julkaissut lyhyen ajan sisällä kaksi nimettömiin lähteisiin perustuvaa uutista, jotka osoittautuivat perättömiksi. Lukijatkin olivat alkaneet valittaa, että anonymiä lähteitä oli liikaa.

Lehti tiukensi sisäisiä ohjeitaan. Heinäkuussa, vain neljä kuukautta myöhemmin, se ilmoitti onnistu-

neensa vähentämään nimettömien lähteiden määrää noin 30 prosenttia.

Enimmäkseen *New York Timesin* uudet ohjeet vain tarkensivat toimituksen marssijärjestystä siitä, kenen kanssa nimettömän lähteen käyttämisestä sovitaan. Yksi ohjeiden kohta hätkähdyttää suomalaista toimittajaa: lehti kielsi anonymeilta lähteiltä saatujen suorien sitaattien käyttämisen kokonaan, paitsi harvinaisissa erikoistapauksissa.

”Jos lähde ei halua esiintyä nimellään, hän menettää mahdollisuutensa tulkita ja arvioida asioita jutuissamme”, ohjeessa todetaan.

Suomessa nimettömiä sitaatteja, arvioita ja spekulatioita julkaistaan jatkuvasti. Puolueen kenttäväki laukoo nimettömänä totuuskia puheenjohtajasta, alaiset pomostaan ja naapuritalojen asukkaat turvapaikanhakijoista. Kolumneissa painavimmat mielipiteet esittää ”eräs tuttavani”.

TIUKKA LÄHDESUOJA palvelee koko yhteiskunnan etua. Jos pillinpuhaltajat voivat luottaa lähdesuojan pitävyyteen, sellaiset tärkeät asiat kuin korruptio, talousrikollisuus ja jopa terrorismiuhat tulevat julkisuuteen.

Lähdesuoja on tarpeen myös siksi, että journalistit voivat käsitellä arkaluontoisia mutta inhimillisesti tärkeitä kokemuksia. Lähdesuoja antaa äänen turvapaikanhakijoille ja mielenterveyspotilaille – juuri heidän tapauksissaan *New York Timesin* ohjeetkin antavat luvan siteerata anonymiä lähdettä.

Jos toimittajat kuitenkin käyttävät anonymiä lähteitä keksityiltä haaskahtaviin juttuihin, silloin lähdesuojan suurin uhka ovat toimittajat itse. ●

KUVA: KAI WIDELL

Yllätetty. Mikko Rita ehti kokea Maikkarissa useammat yt-neuvottelut mutta ei osannut murehtia irtisanomistaan etukäteen.

Ajolahtö uuteen

Irtisanotuksi tuleminen on järkytys, mutta elämän on jatkuttava. Mikko Rita lähti sukeltamaan ja ryhtyi sitten pyörittelemään vaihtoehtojaan. Anna Aromaa haki ensimmäistä uutta paikkaa jo samana päivänä.

NINA ERHO, TEKSTI ● SAMPO KORHONEN, KUVAT

Ensimmäiseen aamuun ilman töitä ei ollut rutina, kuten työaamuihin ennen sitä. Toimittaja **Anna Aromaa** istui pöllähtäneenä miettimässä, että nyt ei sitten tarvitsekaan lähteä mihinkään.

Edellisiltana hän oli työpörällä syömässä ja istumassa Sanomatalon Painobaarissa. Illan mittaan käytiin läpi, ketkä kaikki olivat vielä ja ketkä kaikki eivät enää olleet töissä. Hän ei ollut.

”Aamulla meni pari tuntia ihmetellessä. Sitten lähdin pesutupaan, ja päivä rupesi rullaamaan”, Aromaa sanoo.

Anna Aromaa, 57, ehti työskennellä Sanomalla *Glorian Kodissa* 14 vuotta vakituksena sisustustoimittajana, kunnes hänet irtisanottiin lokakuussa 2015. Määräaamuna yt-neuvottelujen päätteeksi hän odotti kotoaan, saisi sen klassisen sähköpostin, jolla työntekijä kutsutaan tuotannollisista ja taloudellisista syistä ”neuvottelemaan.” Kun viesti tuli, irtisanomista ei mainittu, mutta Aromaa tiesi, että juuri sitä se tarkoittaa.

Irtisanominen ei ollut kiva tilanne, mutta oli siinä myös jotain koomista, Aromaa sanoo.

”Päätoimittaja ja toimitusten esimies näyttivät kuin haudasta nousseilta. Mietin, että minuthan tässä irtisanotaan, mennään nyt asiaan vaan.”

Kun Aromaa tuli ulos kabinetista, maailma näytti samalta kuin ennenkin. Hän meni työpisteelleen tallentamaan vuosien varrella tekemiään kuvia, tärkeimpiä käyntikorttejaan. Ajatus freelanceriksi palaamisesta ei kauhistuttanut. Hän tiesi osaamisensa tarkein ja oli miettinyt, miten ja kenelle sitä kannattaisi nykymaailmassa myydä.

Kun Aromaa latasi kuvia, joku vinkkasi *Avotakan* hakevan sisustustoimittajalle sijaista. Hän täytti hakemuksen heti, koska ilmoitus oli viimeistä päivää voimassa.

”Mitä tässä peukaloita pyörittelemään, saman tien hakemaan vaan”, hän muistaa ajatelleensa.

Aromaa oli mielessään käynyt läpi irtisanomista pitkään. Talossa oli kolmas perättäinen yt-syys, ja laskevia levikkejä ja kvartaalikäyriä oli tuskailtu vuosia. Keskustelu oli vellonut siinä, mitä tehdä verkkoon ja kannattaako printtiä enää tehdä. Erikoistoimittajan päätyötä olivat sisustuskuvaukset, joita lehdet ostavat myös ulkoa.

Vähitellen ajatus pysyvästä työpaikasta oli alkanut tuntua utopialta ja irtisanomiset tavalliselta arkipäivältä.

”Ajattelin, että jos lehden levikki laskee ja ilmestymiskerrat vähenevät, on päivänseivää, että meikäläisen vuoro on joku päivä tulossa.”

B-SUUNNITELMA AUTTAA pysymään toimintakykyisenä, sanovat ilman työtä jääneiden

Valmistautunut. Anna Aromaa oli Sanoman yt-neuvottelujen keskellä miettinyt, miten aiempaa freelance-uraa voisi tarvittaessa jatkaa

journalistien tarinoita tutkivat **Kari Koljonen** ja **Auli Harju** Tampereen yliopiston COMET-tutkimuskeskuksesta. Olkoon se sitten aluksi vaikka päivämäärä, johon saakka antaa itselleen luvan rypeä tapahtuneessa ja sitten ei enää. Vaikka suru- ja luopumistyötä pitää tehdä, katkeruudessa vellominen ja sen pohtiminen, mitä olisi voinut tehdä toisin, jotta töitä nyt olisi, ei auta eteenpäin.

Silti huonosta fiiliksestä irtautuminen on helpommin sanottu kuin tehty etenkin, jos irtisanotulla on takana pitkä työsuhte samassa talossa.

"Silloin tuntuu siltä, että työnantaja ei arvosta, ja viha ja katkeruus heräävät", Auli Harju sanoo.

Anna Aromaa sai paljon apua pääluottamusmies **Ilja Ojalalta**. Tämä sanoi heti, ettei irtisanomista pidä ottaa henkilökohtaisesti eikä sen syitä kannata jäädä tivaamaan, koska kunnon vastausta ei kuitenkaan saa.

"Ajattelin kyllä itsekkin, ettei se ole työtai-doistani kiinni, koska tiedän, että olen duunissani hyvä. Jos pystyy hyväksymään tapahtuneen ja ajattelemaan, että maailmassa on pahempiakin asioita kuin tulla irtisanotuksi, säästää uuden miettimiseen energiaa."

MTV:N TOIMITAJA Mikko Rita, 40, oli kesäkuussa 2015 matkalla Helsingin Seutulaan täyttämään sukelluspulloja, kun hän sai puhelun esimieheltään. Soittajan äänensä-vystä kuuli heti, ettei asia koskisi ylennystä tai palkankorotusta. Kun Rita sai tietää, että hänelle oli varattu aika päätoimittajan kanssa, hän tiesi varmasti, mitä tulisi tapahtumaan.

"Puhelun jälkeen mietin, että tämä meni nyt näin, tämä polku loppuu tähän. Sitten tuli jännä tarve avautua tilanteesta, ja heti perillä aloin puhumalla purkaa, että mitä tässä nyt oikein tapahtuukaan. Puolituttu

kaveri kuunteli ymmärtäväisenä."

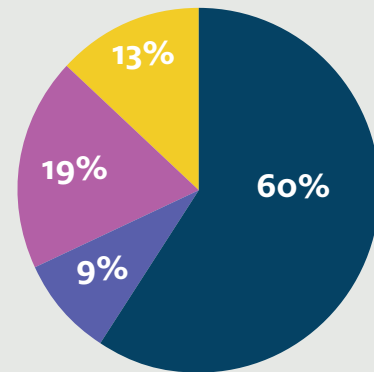
Ritalla ei ollut rysäyksen hetkellä mitään B-suunnitelmaa. Hän oli työskennellyt Maikarissa kaikkiaan yli yksitoista vuotta ja oli "väistänyt luodin" jo useammissa yt-neuvotteluissa. Nytkään hän ei ollut huolissaan, koska ei ole asioita enakkoon murehtivaa tyyppiä. Sitä paitsi perheeseen oli hiljattain syntynyt vauva ja Rita ajatteli, että perheelliset olisivat suojassa.

Seuraava puoli vuorokautta tuntui pitkältä. Ilta ja yö menivät istuskellessa ja sometellessa kohtalotovereiden kanssa. Aamulla olo tuntui yllättävän valmiilta kuulemaan ikävät uutiset – vai oliko se sitten itsensä suojelemista yllätyksellisesti asiaa. Tottakai irtisanominen myös harmitti, ei sitä voi kiistää.

"Varmuuden tilalle astuivat huoli ja epävarmuus, ja epävarmuushan on tuskaa."

Irtisanomisen jälkeen Ritan työvelvoite päättyi heti ja hän käveli ulos entiseksi

JOURNALISTISEN TYÖN LOPPUMISEN SYYT

- irtisanottu
- irtisanoutunut
- määräaikaisuutta ei jatkettu
- muu syy (irtisanottiin koeajalla, eläkejärjestely)

Lähde: Tampereen yliopiston COMET-tutkimuskeskus: Irtisanottujen toimittajien uudet työt -tutkimus

ILMAN TYÖTÄ JÄÄNEIDEN TYÖLLISTYMINEN UUELLEEN

Tutkimukseen osallistui 117 journalistia, jotka ovat jääneet ilman työtä 2008–2015

Viestimet laulamaan ja liikkeelle

Vaikka viime keväinen töiden päättyminen *Kauppalehdelle* myydyssä Talentumissa yllätti toimittaja **Kimmo Lundénin**, 55, hän päätti lähteä heti etsimään uusia. Aiemmin pääluottamusmiehen roolissa hän oli seurannut läheltä monia yt-prosesseja ja tiesi, ettei töiden loppumisen pitkä vavomien hyödytä.

”Järjellistä syytä töiden loppumiseen ei välttämättä ole, ja asiaan takertuminen vie muulta elämltä huomiota.”

Heti seuraavana maaliskuun aamuna Lundén tarttui puhelimeen ja kyseli viestinnän työpaikasta, jota sitten hakikin. Hän oli seurannut avoimia työpaikkoja jo töissä ollessaan. Ennen viimeistä lähtöään työpaikaltaan hän lähetti laajalle yhteistyöverkostolleen viestin, jossa kertoi uudet yhteystietonsa.

”Samalla kiitin hyvästä yhteistyöstä, ajatusten ja uutisten jakamisesta kanssani eri medioiden parissa ja arvioin tapaavani heitä myös jatkossa.”

Niin on tapahtunut. Lundén on kiertänyt tiedotus- ja taustatilaisuuksissa ja seminaareissa ja järjestänyt tapaamisia jopa tiiviimmin kuin kiireisenä toimituksen jäsenenä. Tulosta on tullut.

”Olen saanut hyviä juttuideoita ja solminut avustajasopimuksia. Syksyllä aloitan myös osa-aikaisena viestintäasiantuntijana Suomen pääomasijoitusyhdistyksessä.”

Lundén on hakenut journalismin ja viestinnän työpaikkoja sekä muutamia muita, joissa olisi hyötyä laajoista talouden, politiikan ja työelämän tiedoista. CV:nsä hän on terävöittänyt työnantajan tarjoaman konsultin avulla.

Pettymyksen hetkinä on helpottanut ajatus, että vaikka työt loppuivat, ammattitaito jäi. Kokemusta ja osaamista on, ja onneksi sitä on vuosien varrella ollut intoa päivittää. Rekrytoinneista Lundén on miettinyt, että niihin vaikuttaa moni muukin asia kuin oma paremmuus tai kokemus. Jaksamaan auttavat myös optimistinen luonne ja ”itsensä pitäminen puolimaratonkunnossa”.

Palkan vielä jatkuessa Lundén on työskennellyt sivutuloverokortilla ja aikoo sen jälkeen jatkaa toiminnimellä.

”Uskon, että journalismi tarvitsee edelleen tekijänsä ja viestinnän töitä löytyy viestintäosastojen ja viestintätoimistojen välistä. Yleensä asiat järjestyvät, ja niin on varmaan tässäkin tapauksessa.”

Nina Erho

”Jos pystyy hyväksymään tapahtuneen ja ajattelemaan, että maailmassa on pahempiakin asioita kuin tulla irtisanotuksi, säästää uuden miettimiseen energiaa.”

Anna Aromaa

muuttuneelta työpaikaltaan. Pudotusta tyhjenevään arkeen pehmensi samaksi illaksi sovittu lähtö Saaristomerelle sukeltamaan. Siitä alkoi sattumoisin myös hänen kesälomansa.

RITA EI HAKENUT KESÄLLÄ töitä, sillä palkallinen irtisanomisaika kesti lokakuun puoliväliin. Elokuussa hän kuuli Radio Helsingin sisällöntuottajan paikasta ja päätti hakea, sillä hän oli kanavan pitkäaikainen kuuntelija. Hakuprosessi oli piinaavan pitkä ja sisälsi työläitä tehtäviä. Sitä makeampi oli tunnelma, kun päätoimittaja **Maria Veitola** soitti hänelle lokakuun alussa helsinkiläisen kahvilan terassille, että tervetuloa töihin.

”Maikkariin pääsin aikanaan yhden tutun avulla, mutta nyt olin ihan itse hankkinut työpaikan. Se tuntui aidolta uudelta alulta ja oli kyllä riemukas päivä”.

Potkuja jälkeensä miettiessään Rita on

järkeilyt, että vaikeuksissa pitkään olleen yhtiön piti kurssinsa korjaamiseksi irtisanoa, ja sen näkökulmasta rationaalinen kohde olivat pitkään töissä olleet, joilla oli paljon työsuhteeseen liittyviä etuja. Se on auttanut: hän ei tunne entistä työnantajansa kohtaan kaunaa, katkeruutta tai oikeastaan mitään.

TAMPEREEN TUTKIMUKSEEN osallistuneista, vuosina 2008–2015 ilman töitä jääneistä journalisteista noin puolet oli selkeästi työllistyneitä. Työttömänä oli noin viidennes, muussa tilanteessa eli työllistettynä, eläkkeellä, osittain freelancerina, keikkatöissä, osa-aika-, pätäkä- tai silpputyössä, apurahalla tai työttömänä omaehtoisena opiskelijana noin kolmannes. Tutkimukseen osallistui 117 journalistia.

Osittain tai kokonaan uudelleen työllistyneistä 65 prosenttia oli journalistissa töissä.

Uudelleen työllistyneitä haastatellut Kari Koljonen näkee heissä yhteistä ”perkele!-asennetta”, jonka taustalla on vakaa päätös löytää töitä. Silti kyse on myös tuurista, tilaisuuksien avautumisesta sopivasti ja oikeassa paikassa olemisesta oikeaan aikaan. Ilman töitä jääminen ei automaattisesti tarkoita aktiivisuuden puutetta.

Yksi tutkimuksen isoja havaintoja on, että TE-toimistoista ei juuri ollut työttömille journalisteille tukea. Vaikka he tiesivät etukäteen, ettei sielläkään juuri ole media-alan paikkoja tarjolla, byrokratiaa ja ”kyllä sä toimittajana osaat oman CV:si tehdä” -tyyppisiä vastauksia tuntui vaikealta kohdata.

Auli Harju muistuttaa, että journalistit ovat aktiivista väkeä.

”Heistä on outoa, että joku estää heitä työttömyysturvan menetyksen uhalla tekemästä sitä, mikä tuntuisi vievän eteenpäin, kuten freelancetyötä tai opintoja.”

Uusi ilmansuunta. Aiemmin Helsingin Ruoholahdessa työskennellyt Anna Aromaa tekee sisustusjuttua A-lehtien studiolla Kulosaarella.

Osa muualle kuin journalismin pariin työllistyneistä oli tilanteeseensa oikein tyytyväisiä esimerkiksi siksi, että tehtäväksi oli löytynyt viestinnän työtä, jossa saattoi edelleen hyödyntää rakkaita journalistin taitojaan ja eetostaan.

Pääosa uudelleen työllistyneistä, etenkin naisista, oli kuitenkin alle viisikymppisiä. Monelle uudelleen työllistyminen tarkoitti työskentelyä määräaikaisena, pätkätyöläisenä tai ajoittain freelancereina, jolloin toimeentuloa leimasi epävarmuus.

MIKKO RITAN PESTI Radio Helsingissä jäi lopulta vain puolen vuoden mittaiseksi. Kanavan talousvaikeudet toivat pakkolomat, jotka osuivat ensimmäiseksi niihin, joilla ei ollut eetterissä omaa ohjelmaa. Hän ryhtyi taas katselemaan ympärilleen ja pääsi Ylen yhteiskuntatoimituksen Metropoli-tiimiin määräaikaiseksi toimittajaksi. Piipahdus

Radio Helsinkiin osoittautui hyödylliseksi Yle-pestin kannalta.

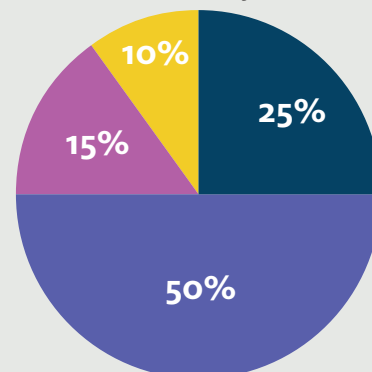
”Pääsin Yleen tekemään pääkaupungin aiheita siksi, että olin käsitellyt niitä Radio Helsingissä. Vaikka työ Ylessä muistuttaa paljon työtäni Maikkarissa, olen irtisanomisen jälkeen kehittynyt ammatillisesti paljon, kun olen nähnyt uusia ihmisiä ja paikkoja.”

Irtisanomisen jälkeisenä kesänä Rita pyöritteli mielessään myös muita kuin journalistisia töitä. Ylen viimeisimpien uudistusten vaikutukset uutispuolelle ja hänen mahdollisuuksiinsa jatkaa siellä ovat vielä epäselvät.

”Eihän se hyvää tee, jos joutuu hakemaan töitä monta kertaa lyhyen ajan sisällä. Toisaalta itseni ja haluamisieni ravisteleva olisi tehnyt hyvää jo Maikkarin aikoina”, Rita sanoo.

Tampereen tutkijoiden kysymykseen alanvaihdosta 44 journalistisen työn tekijästä

ILMAN TYÖTÄ JÄÄNEIDEN TYÖTTÖMYYSJAKSOT

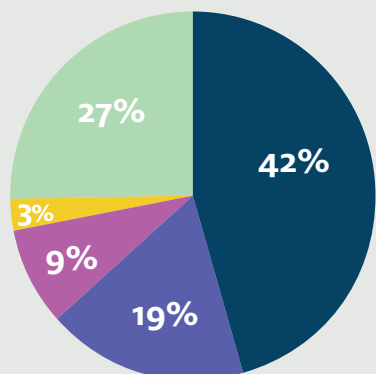
- ei ole ollut työttömänä
- yksi työttömyysjakso
- kaksi työttömyysjaksoa
- enemmän kuin kaksi työttömyysjaksoa

Tutut kulmat. Mikko Rita valmistautuu Yle Helsingin uutislähetykseen aiemman työpaikkansa Maikkarin naapurissa.

ILMAN TYÖTÄ JÄÄNEIDEN TYÖHAKEMUSTET

- 10 tai vähemmän
- 11–49
- 50–100
- enemmän kuin 100
- ei tietoa/ei hakenut

31 vastasi harkinnensa sitä. Työttömistä tai muita kuin journalistisia töitä tehneistä reilu puolet olisi halunnut palata journalistiseen työhön. Osa uudelleen työllistyneistä piti kohtaamaansa pakollista breikkiä hyvänä.

”Journalismi on kutsumusammatti, joka saattaa jättää muun elämän varjoonsa. Muutos työelämässä oli pakottanut miettimään suhdetta työhön ja elämänarvoja”, Kari Koljonen sanoo.

JO PARIN VIIKON kuluttua irtisanomisestaan Anna Aromaa oli *Avotakan* työpaikkahaastattelussa A-lehdillä. Kun soveltuvuustestit oli selvitetty, hän sai paikan. Uusi työ on samanaista kuin Sanomallakin.

Uudella työnantajalla, perheyriyksessä, erityisen kivalta on tuntunut toiveikkaampi ilmapiiri kuin pörssiyrityksessä. *Avotakan* toimituksessa on töissä vanhoja tuttuja, pari

myös Sanoman ajoilta. Työnteko sujuu. Ainoa huono puoli on, että Sanomaan jääneitä työkavereita on ikävä.

Löydettyään uutta työtä jo palkallisella irtisanomisajalla Aromaa tietää olevansa todella onnekas. Vaikka freelanceriksi paluuta suunnitellessa asiakkaiksi tuli mietittyä muitakin firmoja kuin mediataloja, hän ei koskaan haluaisi luopua journalistin työstään kokonaan.

Kun vuoden työsopimus solmittiin, Aromaa päätti olla etukäteen murehtimatta sen loppumista. Päätös oli hyvä. Tätä juttua viimeisteltäessä Aromaa sai nimittäin tietää, että hänet vakinaistetaan. ●

TEKSTIN TUTKIMUSTIEDOT OVAT TAMPEREEN YLIOPISTON COMET-TUTKIMUSKESKUKSEN IRTISANOTTUJEN TOIMITTAJIEN UUDET TYÖT -TUTKIMUKSESTA, JOKA VALMISTUU TÄMÄN VUODEN AIKANA. SIIHEN OSALLISTUI 117 JOURNALISTIA, JOTKA OVAT JÄÄNEET ILMAN TYÖTÄ VUOSINA 2008–2015. TUTKIMUKSEN PUHELINHAASTATTELUJA TEHTIIN LOKAKUUSTA 2015 HUHTIKUUHUN 2016.

Vihapuhe kuriin

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen sai nettisolvaajista tarpeekseen. Poliisihallitus suunnittelee vihapuheen tutkintaan keskittyvää yksikköä.

ARI LAHDENMÄKI, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVA

Hallitus lupasi syyskuun lopussa poliisille lisää resursseja netissä tapahtuvien kunnianloukkausten ja uhkailujen torjuntaan. Se ilahdutti poliisiylijohtaja **Seppo Kolehmaista**, joka on kurkkuaan myöten täynnä netin vihapuhetta.

”Tavoite on perustaa vihapuheisiin keskittyvä verkkorikosyksikkö ja vihapuhetta paljastava, tutkiva sekä ennaltaehkäisyyn keskittyvä yksikkö”, Kolehmainen twiittasi 22. syyskuuta.

Hän kertoo *Journalistille*, että sai sen jälkeen taas kerran maistaa vihapuhetta Twitterissä. Soimaus oli siihenastisista törkein.

Twiitissä fantasioitiin Kolehmaisen joutumisella vakavan rikoksen uhriksi. Se oli hänelle viimeinen pisara.

”Mietin, pitäisikö se panna rikostutkintaan.”

KOLEHMAINEN SAA paljon vihapuhetta sisältävää palautetta etenkin Twitterissä mutta myös suoraan virkasähköpostiinsa. Sitä alkoi sadella, kun poliisiylijohtaja antoi lausuntoja turvapaikanhakijoiden määrän alettua kasvaa noin vuosi sitten.

”Minä olin tietysti sitä mieltä, että me oikeus- ja sivistysvaltiona olemme velvolliset ottamaan

hädässä olevia Suomeen. Siitä tulista sitten sontaa naamalle”, Kolehmainen kertoo.

Toisaalta kun Kolehmainen rinnasti vastaanottokeskuspaikkakunnille havitellut katupartiot talkootoimintaan, seurasi myös toisenlaista arvostelua.

”Minua haukuttiin suurin piirtein natsiksi.”

”Tarvitseeko journalistien sietää mitä tahansa?”

Nyt Kolehmainen sanoo olleensa lausunnossaan liian varovainen, kun ei tuominnut heti kaikkia katupartioita: hän ajatteli hyvää talkootyötä – sellaista, jota tehdään vaikkapa venekerhojen vartioimiseksi.

”En missään nimessä tarkoittanut Soldiers of Odineita. Olisi pitänyt heti tuomita ne. Enhän minä missään tapauksessa hyväksy rasismia enkä sentyyppistä toimintaa.”

KOLEHMAINEN SANOO aistineensa, että tavalliset ihmiset, viranomaiset ja poliitikot ovat kyllästyneitä internetissä vellovaan vihapuheeseen. Kirjoittajat syyllistyvät usein rikoksiin.

”Kun poliisi tekee tutkinnan, se

yleensä menestyykin. Mutta valitettavasti voimavaramme ovat vähentyneet niin paljon, että tarvitsemme yksikön, joka paljastaisi, ja ehkä siihen tutkivan porukan, joka sitten hoitaisi rikosten tutkinnan.”

Toimintatavat ovat poliisille tuttuja, sillä keskusrikospoliisiin luotiin syksyllä 2014 kyberrikosten torjuntakeskus.

”Mutta kun esimerkiksi poliisille ilmoitettujen lievien nettipetosten määrä kasvoi vuonna 2015 edellisvuodesta 189 prosenttia, meillä kerta kaikkiaan on liian vähän resursseja”, Kolehmainen sanoo.

Tässä vaiheessa poliisihallitus pohtii erillistä vihapuheyksikköä, jossa olisi tutkinnanjohtaja sekä muutamia rikostutkijoita, yhteensä viidestä kymmeneen poliisia.

Kolehmaisen mukaan vielä ei ole mietitty, tulisiko yksikkö esimerkiksi paikallispoliisiin vai kenties keskusrikospoliisiin yhteyteen.

”Se voi olla Helsingissä, tai se voi olla muuallakin. Ideaali on, että netissä toimivia rikostutkijoita on kaikkialla valtakunnallisesti.”

Kaikki riippuu siitä, osoittaako hallitus hankkeeseen rahaa, kuten sisäministeri **Paula Risikko** (kok.) on antanut ymmärtää.

POLIISIYLIJOHTAJA KOLEHMAINEN on kiinnittänyt huomiota myös toimittajiin kohdistuvaan vihapuheeseen.

”Ajattelen siitä samalla tavalla

kuin tässä omassa asemassani: tarvitseeko journalistien sietää mitä tahansa? Ymmärrän, että kriittinen pitää olla, mutta kun puututaan henkilökohtaisuuksiin ja mennään täysin asiattomuuksiin, ei missään tehtävässä tarvitse sietää sellaista.”

Viime viikolla yksi huomiota herättänyt tapaus nytkähti eteenpäin, kun poliisi sai päätökseen esitutkinnan *Uuden Suomen* toimittajan laittomasta uhkauksesta ja kunnianloukkauksesta. Tapaus siirtyi syyteharkintaan.

Poliisi oli jo kertaalleen lopettanut esitutkinnan, mutta käynnisti sen uudelleen valtakunnansyyttäjän määräyksestä.

Mitta täynnä. Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen haluaa lisää resursseja verkossa tapahtuvan uhkailun ja kunnianloukkausten selvittämiseen. Kolehmainen on kiinnittänyt huomiota myös toimittajiin kohdistuvaan vihapuheeseen.

SYYSKUUN AIKANA tuomioistuimetkin ovat maakunnissa ottaneet nettihihaan kantaa. Pirkanmaalaismies tuomittiin 25 päiväsakkoon kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. 29-vuotias mies oli netissä nimittänyt pakolaisia ”ihmisjätteeksi” ja rinnastanut heidät ”muihin elukoihin”.

Tapauksesta uutisoineen *Aamulehden* toimittajan **Tuomas Rimpiläisen** kommenttikirjoituksen mukaan tuomio on harvinaisen.

Rimpiläinen kirjoittaa, että nyt tuomioon johtaneen rikoksen tunnusmerkistö täyttyy netissä päivittäin. Siksi moista tekstiä suoltavien tulisi ruveta ajattelemaan, että hei-

dätkin saatetaan tuomita.

Karjalainen puolestaan kertoi, että niin ikään syyskuussa Pohjois-Karjalan kärjäoikeus tuomitsi neljän kuukauden ehdollisen vankeusrangaistuksen törkeästä kunnianloukkauksesta 27-vuotiaalle miehelle. Hän oli valheellisesti väittänyt Facebook-sivuillaan, että tunnettu bloggaaja olisi pedofiili.

Se, päätyvätkö *Uuden Suomen* toimittajan kunnian loukkaamisesta epäilty mies sekä toimittajan uhkaamisesta epäillyt kaksi miestä Helsingin kärjäoikeuteen, selvinnee kihlakunnansyyttäjä **Heikki Wendorfin** mukaan lokakuun aikana. ●

Kuolemantapaus herätti

Hallitus sopi 26. syyskuuta keinoista, joilla puututaan väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan. Taustalla oli Helsingin asema-aukiolla tapahtunut pahoinpitely, jossa mielenosoitukseen osallistunutta uusnatsia epäillään kuolemantuottamuksesta.

Hallitus linjasi, että viranomaisille osoitetaan lisää voimavaroja vihapuhetta estävään nettipoliisitoimintaan. Hallituksen mukaan näkyvä poliisitoiminta sosiaalisessa mediassa lisää kansalaisten turvallisuutta.

Ari Lahdenmäki

Mark, tule ikkunaan, täällä huutaa media

Facebook on jättimäinen mediayhtiö, joka kahmii valtaa mutta välttelee vastuuta.

JOHANNA VEHKOO, TEKSTI • JUSSI JÄÄSKELÄINEN, KUVITUS

Facebook on maailman suurin mediayhtiö. Se pitää sisällään tärkeimmät ja vähemmän tärkeät mediabrändit lähes jokaisesta maasta. Facebook on myös maailman merkittävien uutisten jakelija. Sen algoritmit päättävät, kuka näkee mitä ja milloin. Kun Facebook ilmoittaa, että video on nyt sitä halutuinta sisältöä, mediayhtiöt perustavat kilvan videotiimejä.

Mutta Facebookin puhemiehet jankuttavat Facebookin olevan vain teknologiyhtiö – ilmeisesti kuvitellen, että teknologia on neutraalia. Yhtiön perustaja ja toimitusjohtaja **Mark Zuckerberg** ei millään haluaisi ottaa vastaan uutismedian roolia, siihen kun kuuluu myös ikäviä velvollisuuksia. Facebook on jatkuvasti julkisen paineen alla, kun yhtiötä vaaditaan avaamaan uutisvalintojaan, sensurointipäätöksiään ja metriikkaansa.

VIIME KUUKAUSIEN aikana Facebook on joutunut kuuntelemaan yhä äänekkäämpiä vaatimuksia läpinäkyvyydestä ja kutsuja osallistua julkiseen keskusteluun. Otan esimerkiksi kolme tuoretta tapausta. Elokuussa kävi ilmi, että Face-

book oli irtisanonut ammattijournalistit, jotka olivat kuratoineet palvelun *Trending Topics* -palstaa. *Trending* näkyy englanninkielisille käyttäjille käyttäjän uutisvirran oikeassa reunassa (suomeksi se ei ole toiminnassa). Se listaa päivän puheenaiheet: tätä kirjoittaessani 140000 puhuu aiheesta **Tom Hanks**.

Vain kolme päivää sen jälkeen kun toimittajat oli korvattu algoritmilla, *Trending* nosti esiin valeuutisen. Siis huijaustarkoituksessa tehdyn feikin, jolla ei ollut mitään tekemistä tosimaailman tapahtumien kanssa.

Trendingin parissa työskentelee edelleen ihmisiä, jotka hyväksyvät algoritmin löydöt, mutta he eivät ole toimittajia. He päästivät feikin läpi, koska se ”täytti kriteerit” – siitä puhui 59000 käyttäjää.

SYYSKUUSSA NORJALAINEN sanomalehti *Aftenposten* julkaisi etusivullaan päätoimittajan avoimen kirjeen Mark Zuckerbergille. Facebook oli poistanut yhden valokuvauksen historian ikonisimmista kuvista – sen, jossa nuori napalmin polttama vietnamilaistyttö juoksee kohti kameraa – ja sulkenut kuvan jakaneen *Aftenpostenin* toimittajan tilin. Selitys oli, että

kuvan tyttö on alasti.

On harvinaista, että Facebook saadaan edes perustelemaan sensurointipäätöksiään. Tällä kertaa oli pakko, sillä muun muassa Norjan pääministeri jakoi kuvan protestiksi. Kerrankin viesti kuului pie-
nestä Norjasta Piilaaksoon asti.

Kolmas skandaali tuli ilmi, kun Facebook joutui syyskuussa tun-
nustamaan, että se oli liioitellut videon suosiota palvelussaan kahden vuoden ajan. Facebookin mit-
tari oli kasvattanut videoiden kat-
somiseen käytettyä aikaa jopa 60–80 prosenttia.

Vielä heinäkuussa Zuckerberg sanoi, että yhtiö on erityisen tyytyväinen kehitykseensä videon suhteen ja että se on suuntaamassa ”kohti maailmaa, jossa video on kaikkien palvelujemme keskiössä”.

Videopainotuksella on ollut huomattavia vaikutuksia toimituksiin, jotka alkoivat välittömästi etsiä keinoja tuottaa enemmän videota, kun Facebook pari vuotta sitten ilmoitti, että videon suosio kasvaa kohisten. Jotkut toimitukset irti-
sanoivat kirjoittavia toimittajia ja palkkasivat video-osajia tilalle.

Mainostajat ovat niin ikään vihaisia, sillä moni firma on investoinut videomainontaan Facebookin virheellisen metriikan perusteella.

FACEBOOK INC.

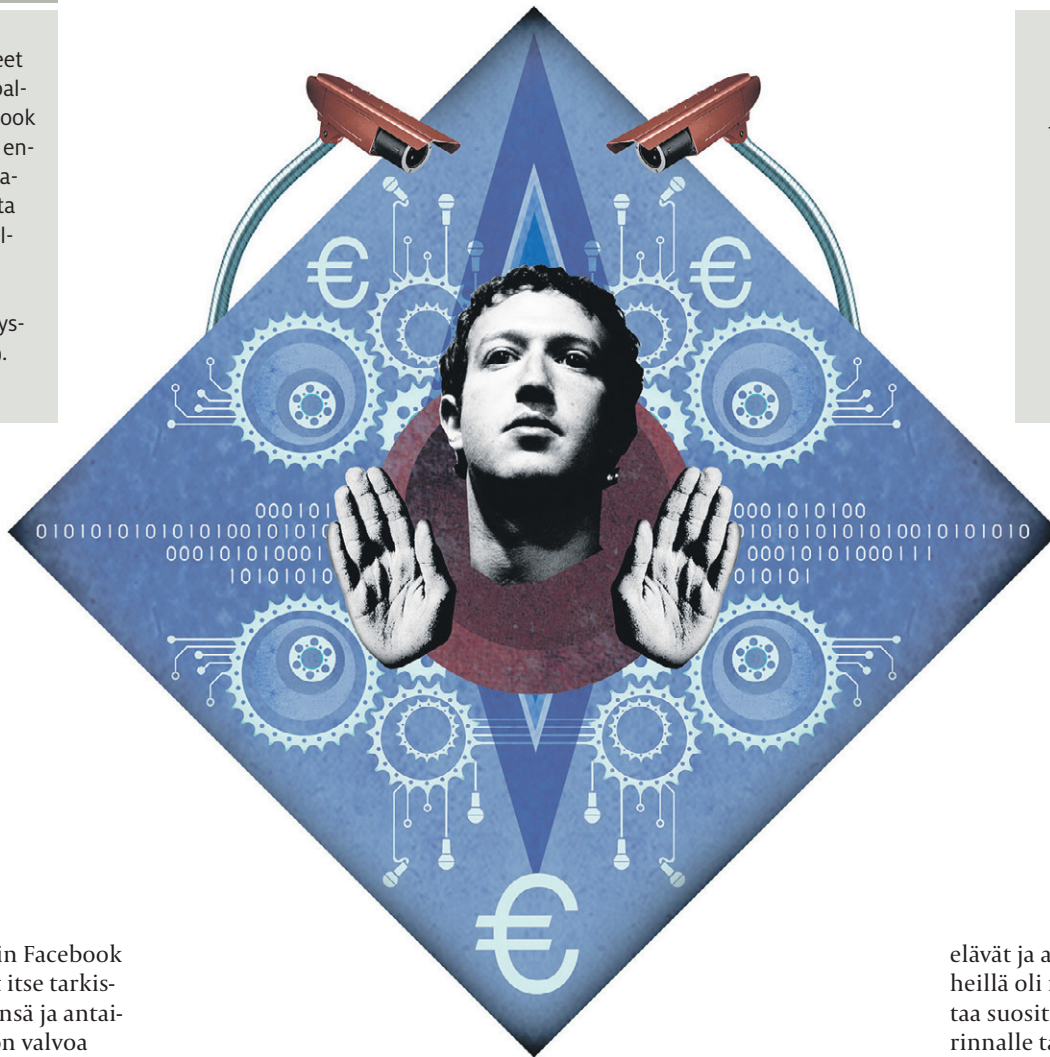
● Harvardissa opiskelleet kaverukset perustivat palvelun nimellä Thefacebook vuonna 2004. Se toimi ensin opiskelijoiden sosiaalisen verkostona, mutta laajeni kaikkien saataville 2006.

● Kehitti like- eli tykkäysnappulan vuonna 2009.

● Osti sosiaalisen valokuvapalvelu Instagramin ja listautui pörssiin 2012.

● Osti Whatsapp-viestipalvelun 2014.

● Nykyisin Facebookilla on noin 1,7 miljardia käyttäjää.

Nyt moni vaatii, että niin Facebook kuin Google lakkaisivat itse tarkistamasta omat kotiläksynsä ja antaisivat ulkopuolisen tahon valvoa mainosalustojaan.

FACEBOOK ON toki ollut monin tavoin hyväksi uutisorganisaatioille. Paikallisetkin lehdet voivat sen avulla satunnaisesti saavuttaa globaalin yleisön. Uudelle digimедialle on itsestään selvää alkaa markkinoida sisältöään juuri Facebookin kautta.

Lienee vahvan sanomalehdistön peruja, että Suomessa jopa 66 prosenttia yleisöstä tulee uutissivustoille julkaisun tai organisaation oman etusivun kautta. Suomi ja Norja ovat tässä poikkeuksia koko maailmassa, kertoo Reuters-instituutin *Digital Report*. Silti Suomessa joka neljäs tulee uutissivustoille sosiaalisen median linkkien kautta. On sekin paljon.

Yhdysvalloissa jo lähes puolet kansasta sanoo kuluttavansa uutisia Facebookin kautta.

Mutta mitä enemmän uutisvälineet luovuttavat jakelua ja muita tehtäviä Facebookille, sitä vaarallisemmille vesille ne ajautuvat.

Otetaan vaikka reilu vuosi sitten lanseerattu *Instant Articles*, tapa lyhentää latausaikoja julkaisemalla suoraan Facebookiin. *Instant Articles* voi tuoda jutuille enemmän lukijoita, mutta Facebookin alustalla julkaistuna kaikki näyttää samalta – Facebookin sisällöltä. Ihmiset kertovat kavereilleen lukeensa jotakin Facebookista, mutta eivät osaa sanoa, kuka jutun oli tehnyt. Brändihyöty katoaa, samoin kuin arvokas data lukijoiden käyttäytymisestä.

SOSIAALISEN MEDIAN filterrikuplat – ne samanmielisten kaikukammiot, joihin vaihtoehtoiset näkemykset eivät pääse – otetaan nykyään annettuna, vaikka nekin ovat insinöörien valintojen luomia. Niistä puhutaan vain osana yhteiskunnan dynamiikkaa. Polarisatiosta ja keskusteluilmapiiirin kärjistymisestä ollaan kyllä huolestuneita, mutta ratkaisua ei juu-

rikaan vaadita hakemaan samasta teknologiasta, joka on ongelmaa vahvistanut.

”Facebookin valinnoilla on valtava vaikutus niin ihmisten uutisten kulutukseen kuin uutisorganisaatioiden talouteen ja toimintamalleihin.

Facebookin olisi korkea aika pyrkiä purkamaan luomiaan filterrikuplia – mutta se ei halua tehdä sitä, koska mainostajat haluavat personalisointia, joka taas on helppompaa, kun ihmisille annetaan sitä, mitä he jo valmiiksi halusivat.

Kun *Trending*-palstaa ylläpitivät

elävät ja ajattelevat journalistit, heillä oli myös mahdollisuus nostaa suosittujen puheenaiheiden rinnalle tai yli uutisia, joilla oli erityisen suuri merkitys. Neutraaliuden tavoittelussaan Facebook halusi luopua tästä toimituksellisesta funktiosta, ja nyt algoritmi synnyttää vain numeroita.

Facebookin valinnoilla on valtava vaikutus niin ihmisten uutisten kulutukseen kuin uutisorganisaatioiden talouteen ja toimintamalleihin. Ne valinnat ovat yhä useammin sellaisia, joita voidaan pitää journalistisina, mutta niitä eivät tee toimittajat vaan insinöörit ja koodarit ja heidän ajatusmallejaan toistavat algoritmit.

Facebookin valta on kasvanut samaan aikaan kun perinteisen median valta on kaventunut. Tässä ei ole kyse syystä ja seurauksesta, mutta tämä informaatiojärjestelmien muutos on silti tosiasia. Sillä on valtavia, osin arvaamattomia yhteiskunnallisia seurauksia.

Keskustelu aiheesta on vasta alussa, ja maailman vaikutusvaltaisimmin editorin Mark Zuckerbergin on vielä pakko osallistua siihen. ●

Apurahoja haettavana

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

julistaa haettaviksi Kopiosto-, opiskelija- ja Sananvapauden apurahat

KOPIOSTO-APURAHAT

Käyttötarkoitukset

Apurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, jatko-opintoihin, kieliopintoihin, alaan liittyvään tutkimustyöhön ja ammattikuvaa syventävään työskentelyyn, kuten kieli- ja opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen, näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta. Apurahoja ei myönnetä perus-opintoihin, työmatkoihin eikä yksinomaan virkistystarkoituksiin.

SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

Pitkä teksti & editointi

2.2., 15.3. ja 18.4.2017, Villa Salin, Helsinki

Kolmen päivän kurssi on tarkoitettu sekä editoijille että pitkän tekstin kirjoittajille. Kurssi sisältää luentoja tekstin rakentamisen vaihtoehtoista, editoinnista, tekstilajeista ja tyylistä sekä harjoituksia ja palautetta.

Mobiilivideokurssi

3. - 4. huhtikuuta 2017, Tekniskan salit, Helsinki

Jokesin kahden päivän intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella sekä tekemään koukuttavaa videosisältöä sosiaaliseen mediaan.

Lukijaa lähelle lehdessä ja verkossa

1. jakso 2.-3. helmikuuta 2017, Tampere | 2. jakso 16.-17. maaliskuuta 2017, Tampere

Paikallislehtien journalistille suunnattu työpaja. Koulutus antaa eväitä paikallislehtien ja niiden verkkosisältöjen kehittämiseen.

VALMIIT KIELIKURSSIT

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista. Apuraha kattaa kurssimaksun, matkat ja majoituksen.

- Saksa, Radolfzell 7.5.-20.5.2017
- Espanja, Madrid 7.5.-20.5.2017
- Venäjä, Pietari 21.5.-3.6.2017
- Ranska, Rouen 14.5.-27.5.2017
- Englanti, Lontoo, Wimbledon 14.5.-27.5.2017
- Englanti, Lontoo 4.6.-17.6.2017 - Erikoiskurssi
- Ruotsi, Tukholma 7.5.-20.5.2017
- Viro, Tartto 22.5.-3.6.2017

OPISKELIJASTIPENDIT

Jokes jakaa 20 opiskelijalle 900 euron apurahan journalistiseen alaan liittyvän opinnäytetyön tekemiseen.

SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan järjestötyöhön aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatkoja joko kotimaassa tai ulkomailla. Apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti pitkään ay-toiminnassa mukana olleille jäsenille. Sananvapauden apurahat on tarkoitettu kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille.

HAKUAIKA

Apurahojen hakuaika päättyy 11. marraskuuta kello 17, jolloin hakemuksen on viimeistään oltava perillä sähköisessä järjestelmässä. Postitse lähetettävän, apurahajärjestelmästä tulostettavan allekirjoitetun sitoumuksen on oltava perillä säätiön toimistolla viimeistään 18. marraskuuta.

APURAHAN HAKEMINEN

Apurahahakemus jätetään Jokesin apurahajärjestelmään osoitteessa <https://www.aspicore-asp.net/jokes/>

Tarkemmat tiedot apurahakurssien sisällöstä sekä apurahojen hakemisesta osoitteessa www.jokes-saatio.fi

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies **Anna Kähkönen, 050 551 3961**.

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ

PL 252 (Siltasaarenkatu 16) | 00531 Helsinki

toimisto@jokes-saatio.fi

www.jokes-saatio.fi

Frågväs. "Journalistyrket har blivit bredare, men grundhantverket består", säger Klas Backholm som nyligen tillträdde som biträdande professor på Soc&kom.

Matar morgondagens murvlar

JOHAN SVENLIN, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Samtidigt som journalistiken genomgår sin omvälvning står Soc&kom inför en generationsväxling. Det kommer att bli mer kommunikation och mindre journalistik.

Journalisterna är en krympande skara, åtminstone de som arbetar på en redaktion med en fast månadslön. Mellan åren 2010 och 2020 beräknas de fasta arbetsplatserna på redaktionerna i Finland ha halverats.

Så hur länge kommer det att utexamineras tjugo-trettio nya journalister per år i Svenskfinland?

"Så länge det finns finlandssvenska medier har vi en plikt att utbilda journalister för deras behov. Ingen vet exakt hur framtidens arbetsmarknad kommer att se ut, men god journalistik kommer nog att behövas också i framtiden",

säger **Klas Backholm**, biträdande professor på Svenska social- och kommunalhögskolan sedan augusti.

Han har själv studerat utvecklingspsykologi med journalistik som biämne på Åbo Akademi i Vasa och 2012 disputerade han med en avhandling som handlade om hur journalister mår efter att ha rapporterat från kriser. Det redaktionella grovjobbet har han utträttat på *Vasabladet*, Radio Vega i Vasa och Radio Extrem i Helsingfors.

"Det är snart tio år sedan jag arbetade på redaktionsgolvet. Konkurrensen om arbetsplatserna har hårdnat sedan dess, men redan då

var uppsägningar en del av vardagen inom mediebranschen."

PÅ SENARE ÅR har det också skett en viss deprofessionalisering inom journalistkåren. Reportrar fotar, filmar och klipper. Skrivande journalister poddar, medan etermediejournalister bloggar. Den traditionella balansen mellan specialisering och bredd blir ännu svårare med ny teknik och nya genrer.

"Det är viktigt att vi ger en utbildning i det journalistiska hantverket. Dit hör förmåga att ställa frågor, skriva olika sorters texter och att ha etiska regler och

källkritik i ryggraden.”

En del av dagstidningsjournalisterna har gått över till native advertising och hopp mellan informatörsjobb och journalistjobb höjer inte längre några ögonbryn. På Soc&kom håller man nu på att inför nästa höst bredda kursutbudet för att möta efterfrågan från kommunikationsbranschen.

”Det är en sektor vi ska måna om. För närvarande har vi inte den kompetensen på svenska inom Helsingfors universitet, men nu när en del av personalen står inför pensioneringar skulle det vara angeläget att stärka kommunikationsdelen av vår verksamhet”, säger **Tom Moring**, professor på Soc&kom. Han kommer själv att gå i pension i augusti 2017, men fortsätta att forska om journalistik på minoritetsspråk.

Själv lockades han in i journalistyrket via sitt samhällsengagemang. Han började karriären inom journalistik som volontär på *Nya Pressen* och inledde studier på Soc&kom 1970.

”Då fanns det ett utbrett, starkt patos för att allmänheten har rätt att veta vad som händer i deras samhälle. På senare tid har engagemanget mer och mer kommit att kretsa kring hur vi ska kunna upprätthålla en vardag på svenska när medierna får allt hårdare konkurrens från finska och engelska.”

Även om journalistiken än så länge spelar första fiol på Soc&koms journalistutbildning ser Moring en samhällsnytta också i att offentliga aktörer och tredje sektorn har proffsiga kommunikatörer att tillgå.

”Visst är det viktigt att exempelvis Röda korset kan kommunicera effektivt i kriser och att kommuner på ett tydligt sätt kan informera sina medborgare om aktuella frågor.”

Även kollegan Backholm ser ett behov av att erbjuda mer utbildning i kommunikation. Det är där som efterfrågan ökar, medan den sjunker inom journalistiken.

”Grundprinciperna för informa-

törsjobb och journalistjobb är olika men det är nödvändigt att en informatör förstår journalistik och tvärtom. Om drivkraften i det egna arbetet är att söka sanningen måste man allvarligt fundera på om man kan arbeta med informatörsupdrag”, säger Backholm.

EN SOM GÅTT mot strömmen är **Janne Silfverberg**. Efter 15 år som informatör inom försäkringsbranschen blev han uppsagd efter samarbetsförhandlingar. Nu studerar han andra året på Soc&kom och siktar på att bli journalist med ekonomi, webb och data som specialområden.

”När konkurrensen om arbetsplatserna blir allt hårdare är det en fördel om man är insatt i ett visst område, till exempel i finansbranschen, och vet hur det funkar upp till högsta nivå.”

Han är mer än 20 år äldre än de flesta av kurskompisarna och ser en tydlig generationsklyfta.

”En sak som förvånat mig sedan jag börjat studera här och varit ute på praktik på redaktioner är att många av de unga blivande journalister saknar det kritiska journalistiska tankesättet. Många av dem skriver hellre trevliga reportage än ställer de obekväma frågorna”, säger Silfverberg.

Moring tycker inte att de unga saknar det samhällsengagemang eller den allmänbildning som brukar anses oundgänglig för journalister, men han medger att många har stora vita fläckar på sina mediekartor.

”Det är inget lätt möte mellan den traditionella journalistiken och de ungas intressevärld. För dem är papperstidningar främmande, men de har lärt sig att söka information på andra sätt och är mycket intresserade av sin omvärld och av värdediskussioner. De har höga krav på undervisningen och skulle inte godkänna den undervisning som jag fick på 1970-talet.”

Han tycker att den gamla stammen av journalister fortfarande har en viktig uppgift i att fostra unga

Det är inget lätt möte mellan den traditionella journalistiken och de ungas intressevärld.

Tom Moring, professor på Soc&kom

på redaktionerna i kritiskt journalistiskt tänkande, men samtidigt bör de passa sig för att bromsa den tekniska utvecklingen.

”Det har funnits en vi vet bäst-attityd hos tidningshusen, både inom ledning och på redaktionerna. Man har haft en illusion om att man gör digital journalistik, men hittills har vi inte kunnat se något sug hos de unga att använda exempelvis *Hbl* digitalt.”

FÖR ATT HÄNGA med i den tekniska medieutvecklingen har Soc&kom skapat ett nära samarbete med yrkeshögskolan Arcada.

”Min idealbild är att vi snart får vår journalistutbildning och Arcadas mediekulturutbildning under samma tak. Vi har redan skapat innovationer tillsammans, men det uppstår alltid friktion när man tillhör olika organisationer”, säger Moring.

Han efterlyser också en tydligare profilering från Åbo Akademi när det gäller medieutbildningen i Vasa.

”Jag tycker det är helt legitimt att det finns två medieutbildningar i Svenskfinland, men det borde göras en samordning så att vi inte gör samma saker här och i Vasa. Det gjordes ett försök för snart tio år sedan, men efter sista mötet gick alla hem och fortsatte som förr.”

En av de profileringar som Soc&kom riktat in sig på handlar om robotjournalistik. Moring hänvisar igen till minoritetsmediernas utmaningar. Den som har en liten kommersiell marknad måste ligga i framkant för att klara sig.

”Robotjournalistiken kan åstadkomma mikroinformation från händelser som berör endast en liten grupp människor, om det så handlar om bevakning av fullmäktigemöten eller matchrapportering till fotbollsföräldrar. Robotjournalistiken kan uppfylla en av journalistikens viktigaste uppgifter, nämligen att ge en grund för människors vardagsliv och den uttömmar inte heller journalisternas roll att analysera skeenden.” ●

Vill ni se en stjärna?

DAN LOLAX dan.lolax@fabsy.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSJOURNALIST PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER NYHETSLOGGEN.

För ett tag sedan gästades tanke-
medjan Agen-
das mediesemi-
narium av **Peter**

Fellman och **Heidi Avellan**,
två finlandssvenska journalis-
ter verksamma i Sverige (även
om Fellman just nu är USA-kor-
respondent för *Dagens Industri*).
Bland råden som de gav fanns
detta: satsa på journalisterna
och gör dem till profiler.

Det rådet kan förstås på olika
sätt. Fel sätt vore att tro att "pro-
fil" betyder "stjärna" och att en
journalists kändisskap är målet.
Det skulle göra journalisten till
vilken mediepersonlighet som
helst och själva värvet till en
biprodukt.

Typiskt för den här typen av
stjärnjournalister – för de finns
– är att hen själv blir en skrym-
mande del av storyn som ska
förmedlas. Det här resulterar
ofta i en diskussion om journa-
listen själv – gillar man hen
eller inte?

Finland har inte många jour-
nalister av det här slaget, om
ens några. Det finns så klart
journalister som dras med upp-
fattningen att de själva är skäl-
nog för folks uppmärksamhet.
Sedan finns det delar av allmän-
heten som kritiserar kåren över-
lag för att bestå av självgoda
divor. Men det är en annan dis-
kussion.

OM MEDIEHUSEN vill förstå Fell-

man och Avellans råd på rätt
sätt ska de notera ordet "satsa".
En journalists renommé ska
nämligen följa av arbetet och
hen måste förtjäna sitt anseende
på nytt hela tiden.

**”Det finns så
klart journalister
som dras med
uppfattningen att
de själva är skäl-
nog för folks upp-
märksamhet.**

Satsandet består av olika
komponenter, här är några. För
det första måste satsningen vara
förankrad i en vision. Hurdan
typ av journalistik vill mediehu-
set bedriva och vad ska den
fokusera på? Vilken typ av kun-
nande förväntas journalisten
med ansvaret för bevakning-
en ha?

För det andra måste visionen
tillåta lyhördhet. Det gäller att
se den okonventionella talan-
gen. Även om talangen inte
överensstämmer med "journa-
listtypen" kan den mycket väl
sammanfalla med visionen.

För det tredje måste man tro
på rekryteringen. Det innebär
bland annat att det som sitter
i väggarna i ett mediehus inte
får komma i vägen. En journa-
list ska ges friheten att axla det

ansvar hen getts men inte nekas
hjälp då hen behöver den.

DET HÄR SKAPAR kanske profi-
ler men viktigare är att det ska-
par tillit till journalistiken. Och
mediehuset fortsätter nära den
förtroendeingivande journalis-
tiken genom att tro på journa-
listerna, ge dem utrymme och
stödja dem. I den mån journa-
listen på så sätt blir ett "namn"
gör hen klokt i att använda den
plattform som följer med det
för att gynna journalistikens
räckvidd.

Men här handlar det om för-
utsättningarna för god journa-
listik och vi måste se bortom
stjärnglansen. Inom astron-
omin har stjärnorna ofta en in-
strumentell funktion i jakten på
planeter som kan hysa liv. Rörel-
ser hos en stjärna kan tyda på
att en extrasolär planet, som är
väldigt svår att observera, finns
i stjärnans omloppsbana.

Så är det också på många re-
daktioner. Om det finns journa-
listerna som är välkända genom
värvet så finns det också krafter
som utövar sitt positiva inflytan-
de från strax utanför ljuskäglan.

Dessa krafter drar i och knuf-
far på journalisterna, till journa-
listikens fördel. De uppmuntrar
och kritiserar konstruktivt, rät-
tar stavfel och hjälper journalis-
ten att vara fokuserad.

Sådana krafter behövs då
mediehusen satsar på journa-
listiken.

MEDIESPRÅK PÅ HAVET

Seminarier Mediespråk som sedan
2004 ordnats på Academill i Vasa åker
nu till havs. Mediespråk 2017 ordnas
nämligen som en Stockholmskryss-
ning. Att arrangörerna, Svensk Press-
tjänst och Språkorat, valde ett nytt
koncept beror på flera saker, enligt
Patrik Stenvall som är ordförande för
Svensk Presstjänst. Bland annat fanns
det inte lika starka motiv att ordna se-
minariet i Vasa efter att Stiftelsen för
Åbo Akademi meddelat att man inte
längre understöder 40 studenters
medverkan.

Priset för seminarier var i år 250
euro. Nästa år är priset 300 euro.

"Det blir billigare för en del delta-
gare eftersom rese- och logistikostnader
faller bort", säger Stenvall.

För att arrangemangen ska lyckas
ekonomiskt krävs att så gott som alla
150 platser fylls.

"Vi testar ett år och får se hur det
fungerar", säger Stenvall.

Bland föreläsarna på Mediespråk
2017 finns journalisterna och förfat-
tarna **Lisa Bjurwald** och **Björn
Häger**. Bjurwald berättar om projek-
tet Blankspot, Häger om hur journa-
listiken kan rädda sig själv.

Mediespråk ordnas 19–21 januari
2017. Den som vill vara med bör anmä-
la sig senast 14 december 2016.

Lina Laurent

MEDIELAGET TAR FORM

Journalistförbundets andelslag Media-
kunta – Medielaget inleder sin verk-
samhet i januari 2017. Företaget, som
kommer att ha formen av ett arbetsan-
delslag, riktar sig till journalister och
professionella i mediebranschen. Ett
arbetsandelslag är ett andelslag där
syftet är att sysselsätta medlemmarna.

I veckan inleddes rekryteringen av
en person som ska ansvara för andels-
lagets verksamhet, utveckling och ad-
ministration. Utvecklingsteamet som
leds av Journalistförbundets ombud
Jussi Salokangas ägnar sig som bäst
åt att lösa praktiska frågor som it-lös-
ningar.

"Det känns fantastiskt, vi fått så otro-
ligt bra respons", säger Salokangas.

Bolagets tillfälliga webbplats,
mediakunta.fi, lanserades för några
veckor sedan och uppdateras med ak-
tuell info. Webbplatsen är tvåspråkig.

Lina Laurent

etiikka

Tulipa pitkä sitaatti

KALLE KINNUNEN, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMALAINEN, KUVITUS

MTV Uutiset julkaisi Vanity Fairin pitkän jutun luvatta ja "vahingossa".

Mitä MTV Uutisten päälikkö **Karri Lehtiö** ajattelisi, jos hänen toimituksensa työtä kopioitaisiin sellaisenaan?

"Se on hyvä kysymys. En tiedä, olenko henkilökohtaisesti oikeutettu reagoimaan mitenkään, vaan olisiko talon oikeus reagoida. Ehkä kysyisin, miksi näin on toimittu."

Sunnuntaiaamuna 18. syyskuuta MTV Uutiset julkaisi verkkosivuilleen noin 30000 merkin mittaisen jutun **Elizabeth Holmesista** ja hänen Theranos-yrityksestään. Juttu kertoo, kuinka miljardien arvoksi arvioidun firman lupaavat lääketieteelliset testausmenetelmät osoittautuivat huijaukseksi.

"Miten nämä nyt menee, kun tehdään 100–200 juttua vuorokaudessa ja tuhatkunta viikossa julkaistaan?"

Karri Lehtiö, päälikkö MTV Uutiset

Juttua jaettiin sosiaalisessa mediassa. Tarkemmat huomasivat, että jutusta puuttui kirjoittajan nimi. Kieliasukin oli kömpelö. Kyllä: MTV:n juttu oli luvatta julkaistu käännös *Vanity Fair*-lehden jutusta.

Twitterissä MTV Uutiset -tili vastasi kyselijöille, että kyse on "siteerauksesta". Maanantai-iltana verkkosivujen juttu vaihtui kokonaan uuteen. Sen yhteydessä on laatikko, jossa lukee näin:

"Tämä artikkeli julkaistiin ensimmäisen kerran 18.9. klo 6.07. Juttu piti kaikilta osin paikkaansa, mutta MTV Uutisilla tapahtui artikkelin kohdalla arviointivirhe sitaattien määrässä. Artikkelia on päivitetty 19.9. klo 20.15. Sitä on nyt lyhennetty ja siihen on lisätty muita lähteitä."

VAPAA MUUNNELMA on toisen teoksen pohjalta tehty uusi itsenäinen ja omaperäinen teos. Plagiaatti taas on suora kopio tai riittävän suurilta osin identtinen.

Journalistiliiton lakimies **Sanna Nikula** arvioi, että sunnuntain juttu on kopio, johon olisi pitänyt pyytää alkuperäisen jutun tekijän-oikeuden haltijan suostumus.

"MTV:n juttu seuraa rakenteeltaan hyvin tarkasti alkuperäistä juttua ja myös sanavalinnat ja sanajärjestys muistuttavat alkuperäistä juttua huomattavasti", Nikula sanoo.

Jutussa viitataan *Vanity Fairiin* vain lähteenä, mutta teksti on kielikuvia myöten sama. Alkuperäisen jutun kirjoittajaa **Nick Biltonia** ei mainittu.

Bilton on teknologiaan erikoistunut toimittaja ja kirjailija, jonka *Vanity Fair* kaappasi keväällä *New York Timesilta*. Alkuperäinen Theranos-juttu on painetussa lehdesä ja ilmestyi *Vanity Fairin* verkkosivuilla 6. syyskuuta.

Karri Lehtiö myöntää, että kopiojutun julkaiseminen oli virhe. Tarkoitus ei ollut varastaa.

"Tämä aihe ja Holmes oli minun idea. Siinä oli kiinnostava draaman kaari, joka tarinana huipentui siihen *Vanity Fairin* juttuun. Monet muutkin ovat kirjoittaneet tästä keissistä."

Lehtiö ei kerro, miten hänen ideansa Holmesin käsittelemisestä

johti toimituksessa 30000 merkkiä pitkän kopiojutun julkaisemiseen. Se olisi syyllisten etsimistä.

"Yksinkertainen selitys on, että minun briiffini oli paska. Miten nämä nyt menee, kun tehdään 100–200 juttua vuorokaudessa ja tuhatkunta viikossa julkaistaan. Joukkoon mahtuu muutama epäkello ja muutama heikompi prosessi", Lehtiö sanoo.

UUSI JUTTU ON rakennettu useita lähteitä siteeraamalla. *Vanity Fairin* nimi on lisätty otsikkoon. Mutta miksi kopiojuttua ei vain otettu pois?

"Se oli meidän ratkaisu. Me editoitiin epäkello juttu huolellisesti. Jutun poistaminen ei olisi sitä virhettä vähentänyt", Lehtiö sanoo.

Ensin julkaistussa jutussa ei sinänsä ollut virheitä. Siitä oli pitänyt huolen *Vanity Fairin* toimitus. Oikaistavaa ei siis ollutkaan.

JOURNALISTIN OHJEET 7 JA 20

JO 7: Myös toisen työtä käytettäessä on noudatettava hyvää tapaa. Lähde on mainittava, kun käytetään toisen julkaisemia tietoja.

JO 20: --- Verkossa olennaisen virheen korjaamiseksi ei riitä virheellisen tiedon tai jutun poistaminen, vaan yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu.

KATSO MYÖS: TEKIJÄNOIKEUSLAKI 7. LUKU, 57 §

Lehtiön mielestä kainalo, jossa kerrotaan jutussa olleen alun perin "arviointivirhe sitaattien määrässä", riittää selittämään tapahtuneen – ikään kuin alkuperäinen juttu ei olisi kopio, vaan vahingossa olisi julkaistu yksi 30000 merkin sitaatti.

"Ihan asiallisesti kerrotaan, mitä ollaan tehty. Ei ole mitään sellaista, että varastetaan jotain jostain eikä kerrota sitä avoimesti."

Lukijan on kuitenkin mahdollon päätellä laatikosta, kuinka juttua on muokattu.

Mitään tällaista ei olisi saanut tapahtua, Lehtiö sanoo.

Journalisti yritti tavoittaa Nick Biltonia onnistumatta siinä. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

Kuvalle tilaa. Kaltion kansissa on pohjoissuomalaista taidetta. ”Tärkein valintakriteeri on päätoimittajan epäily siitä, että teokset voisivat olla kansina toimivia: kauniita, harmonisia, rujoja, huomiota herättäviä, pysäyttäviä. Viime vuonna kannesta riisuttiin viimeisetkin ylimääräiset elementit – vain lehden nimi alaotsikoinen sekä numero- ja hintatieto jätettiin kuvaa häiritsemään. Tavoitteena on myös kaunis esine”, sanoo Paavo J. Heinonen.

PAAVO J. HEINONEN, 38

● Kaltion päätoimittaja vuodesta 2010. Työskennellyt lehdelle vuodesta 2004.

● Oulun taiteiden yö ry:n taiteellinen johtaja vuodesta 2011, toiminnanjohtaja 2008–2011.

● Oulun kaupunginvaltuutettu (vas.) vuodesta 2012.

● BA English Studies 2002, University of Stirling. MA Critical Theory 2003, University of Sussex.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

MIKKO SILTASEN VALINTA

Kuuman linjan toinen päätoimittaja **Mikko Siltanen** valitsi esiteltäväksi pohjoisen kulttuurilehden *Kaltio*.

”*Kaltio* kirjoittaa perehtyneesti aiheista ja ilmiöistä, joista harvemmin näkee sen tason juttuja. Pidän siitä, että *Kaltio* jutut ovat pitkiä, eivät mainosmaisia tai silputtuja. Myös lehden ulkonäkö ilahduttaa.

Kaltiosta välittyy rakkaus kulttuuria ja siitä kirjoittamista kohtaan. Päätoimittaja käy aitoa keskustelua kulttuurin merkityksestä yhteiskunnassa ja on koonnut lehteensä oivallisia kirjoittajia. *Kaltio* tuo maamme Helsinki-keskeiseen kulttuurikeskusteluun tervetullutta perspektiiviä.”

Konkreettinen kulttuuriteko

NINA ERHO, TEKSTI ● KALTIO, KUVAT

”Vaikka osaan tämän joka kerta paremmin, ei lehti mitenkään omalla painollaan pyöri. Osaaminen vähentää stressiä, mutta nyt on alkanut talous heiketä. Kulttuurilehtiavustus on laskenut kolmena vuonna, eikä levikki ole vastaavasti nousut”, sanoo *Kaltio*’n päätoimittaja **Paavo J. Heinonen**.

”Koska olen lehden ainoa palkattu työntekijä, vastuulleni kuuluvat myös markkinointi ja mainosmyynti, mutta ei niitä kerkeä kunnolla tehdä. Kivointa työssä on seurata kulttuuria, jota seuraisin joka tapauksessa. *Kaltio*’n aiheet liittyvät muihin tekemisiini Oulussa, kuten Taiteiden yöhön.

Saan itse päättää, missä ja milloin teen töitä, ja ainoa pomo, jolle sanoa vastaan, on peilissä. Jos joku menee pieleen, myös syyllinen löytyy sieltä. Kirjoitan lähinnä pääkirjoituksia, koska jutunteko syö toimitustyötä ja aikatauluja. Onneksi avustajilta on paljon tarjontaa. Vaikka on hienoa, että *Kaltio* tunnetaan etelässäkin, se on nimenomaan pohjoinen kulttuurilehti, minkä pitää näkyä aiheissa.

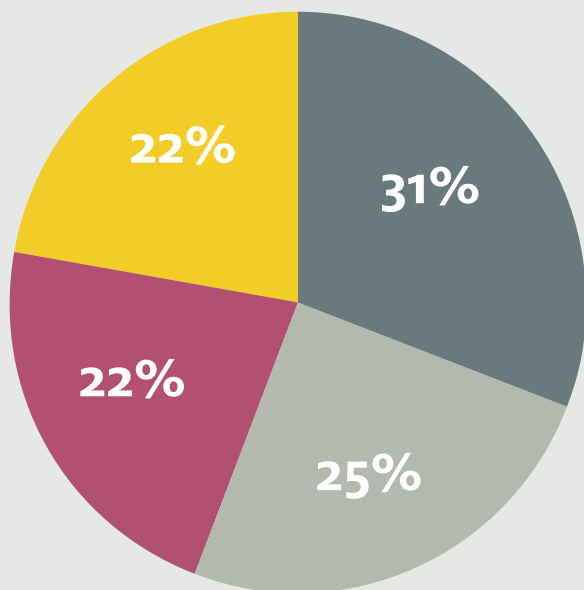
Menneinä vuosikymmeninä *Kaltio* kirjoitti laajasti toimeliaisuudesta Pohjois-Suomessa. Itse olen jättänyt Talvivaaran ja Pyhäjoen pääkirjoituksen mainintoihin, koska niille on kuuluvampiakin kanavia. Laadin lehdille teemoja, mutta ne eivät aina päädy lukijalle saakka. Kiellettyjä aiheita *Kaltiossa* ei ole, ellei tarjouksesta haista markkinointia.

Hyvän maun puutteen takia en ole joutunut jättämään mitään julkaisematta. Vuonna 2006 *Kaltiolla* oli pilakuvakohu, jonka aloitti loukkaantuneeksi muslimiksi tekeytynyt kiusantekijä. Seurasi hämmäntävä hysteria, jonka hyvä puoli on, että lehden nimi jäi monen mieleen. Nykyään **Ville Rannan** sarjakuvassa Imaami Pulla on saanut seikkailla rauhassa.

Välillä mietin, mitä järkeä on tehdä paperilehteä, kun kulttuurista keskustellaan nopeasti netissä. Toisaalta on mielekästä tehdä jotain konkreettista, hyvännäköistä ja säilyvää, ja moni palaute koskeekin lehden olemusta. Työssäni motivoi tunne, että sillä on täällä merkitystä. Koen, että teen ihmisistä enemmän iloisia kuin vihaisia.”

Miten vastaat öyhöttäjälle?

! Ota kantaa:
journalisti.fi

n=252

- Ei sekopäiden palautteeseen kannata vastata mitään
- Asiallisesti, kuten kaikille muillekin.
- Kysymyksillä. Loputtomat kysymykset uuvuttavat möykkääjän.
- Tuleen vastataan tulella. Keksin nokkelampia argumentteja.

Asiallisesti sekopäiden kanssa

Törkeäänkin palautteeseen pyritään vastaamaan jotenkin, ilmenee *Barometrasta*, jossa *Journalistin* verkkosivujen lukijoilta kysyttiin, että miten vastaat öyhöttäjälle?

Enemmistö vastaajista on sitä mieltä, että öyhöttämisviesteihin tulee vastata jotenkin: joko asiallisesti, esittämällä tiukkoja vastakysymyksiä tai "tulella" eli esittämällä nokkelia vastaargumentteja.

Noin kolmasosa vastaajista jättää kokonaan vastaamatta sekopäiseen palautteeseen.

Ylen toimittaja **Sanna Ukkola** jättää törkypalautteen kokonaan huomiotta. Hän ei vastaa lainkaan henkilöönkäypään, törkeään tai muuten ala-arvoiseen palautteeseen. Hän ihmettelee, miksi moni kollega hakee vertaistukea julkaisemalla saamiaan törkyposteja

sosiaalisessa mediassa.

"Jos viestin lähettäjällä on paha olo, hän haluaa tartuttaa sen minuun. Julkistamalla palautteen somessa tartutan alkuperäisen palautteen lähettäjän huonon olon myös kaikille kavereilleni ja mahdollisesti myös heidän kavereilleen ja levitän samalla sitä paha oloa ympäristööni."

Ukkolan kolumnit Ylen verkkosivuilla nostavat usein vilkkaita somekeskusteluja, mutta varsinaista törkypalautetta Ukkolalle itselleen lähetetään melko vähän. Ukkola muistuttaa, että ikäväänkin palautteeseen pitää vain tottua.

"Tähän kuten muihinkin julkisiin ammatteihin kuuluu myös negatiivinen palaute. Jos sitä ei kestä, on väärällä alalla", Ukkola sanoo.

Manu Marttinen

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Ablatiivi Ob-La-Da!

Upea taisto **Räikköseltä**. Orpolta tyrmäys *Lex Taipaleelle*. Ja seuraavaksi kuullaan biisi *Ob-La-Di, Ob-La-Da* Beatlesilta.

Ablatiivilla eli ulkoeronnolla on sijansa suomen sijamuotojärjestelmässä. Iso suomen kielioppi, tuo kaikkien grammatiikkajanoisten ystävä, kiteyttää ablatiivin olemuksen näin: "Ablatiivi on ulkopaikallissija, joka on lokatiivisen ja habitiivisen adessiivin erosijainen vastine, mutta sillä on myös omaa, erikoistunutta käyttöä."

Auts. Selväkielellä sanottuna ablatiivista, paikallissijoistamme harvinaisimmasta, on moneksi: Tapasimme kolmelta. Otin takin päältäni. Sanoin, että hän näyttää hyvältä. Sain häneltä suikon. Minulta pääsi poru.

Mutta onko nyt käymässä niin, että ulkoeron-to alkaa olla suorastaan in? Sitä tapaa "Hieno peli HJK:lta" -tyyppisissä otsikoissa ja erityisesti sen tapaisissa lausekkeissa kuin "zipale **Zappalta**" tai "teos **Tervolta**".

Otsikkonikkareiden lisäksi ablatiiviin tuntuivat ihastuneen radiojuontajat: Seuraavaksi kuulemme musiikkia **Cheekiltä**. Hetken kuluttua uutisia STT:ltä, sitä ennen uutta tuotantoa **Mikael Gabrielilta**.

Oma kielivaistoni ohjaisi valitsemaan tällaisissa yhteyksissä ablatiivin asemesta genetiivin: Cheekin musiikkia, STT:n uutisia, Gabrielin tuotantoa. Voi tosin olla, että en ole genetiivimieltymykseni kanssa "inessä" eli "inessiivissä", kuten entinen nuoriso sanoo.

Onneksi emme ole tässäkään asiassa pelkän vaiston emmekä oman kokemuksen varassa. Käytettävissämme on myös tutkittua tietoa. Viittaan nyt "Elävä lähde. Alkuasemaisen ablatiivin merkitystyyppit verbittömässä konstruktiossa" -artikkeliin **Katja Västiltä**.

Toinen auts. Teksti on netissä, lukekaa itse tahtoiltanne. "And if you want some fun – take Ob-la-di, Bla-da."

uusiin tehtäviin

KUKA?

Tero Kartastenpää, 38, aloitti syyskuussa feministisen *Tulva*-lehden vt. päätoimittajana. Hän on tehtävässä **Atlas Saarikosken** vanhempainvapaan ajan. Kartastenpää on työskennellyt aiemmin muun muassa kansainvälisen *FAT*-taidelehden päätoimittajana, *Aamulehdessä* ja *Veli*-lehdessä sekä kirjoittanut *Imageen*, *Trendiin* ja *Helsingin Sanomiin*.

Sorrettujen puolella

Miksi halusit Tulvan päätoimittajaksi?

Halusin työtä – ja työtä, joka on vaikeaa mutta innostavaa. *Tulva* on mielenkiintoisen lehti, jolla on vahvat arvot.

Lehden julkaisija Naisasialiitto Unioni hyväksyy jäsenikseen vain naiseksi itsensä määrittelevät. Oletko nainen?

En pidä siitä, että minua katsomalla tehdään tulkin- toja sukupuolestani ja persoonallisuudestani. Toivon, että asiat eivät olisi niin kaksijakoisia ja ihmisillä olisi mahdollisuus käyttää sukupuolta identiteettinsä leikkikenttänä – tätä *Tulvakin* ajaa. Vastauksena kysymykseen: en kerro.

Mitä ajattelet yhdistyksen jäsenkriteereistä?

Unionilla on pitkät perinteet naisasialiikkeessä, ja ymmärrän, että monilla on tarve sukupuolierityyseen tilaan. *Tulva* on kuitenkin itsenäinen lehti eivätkä jäsenkriteerit vaikuta lehden tekemiseen.

Marraskuussa ilmestyvä uudistettu *Tulva* lupaa ker-

toa vastauksen siihen, mitä on feminismi. Mitä se on?

Feminismi tarkoittaa, että mietitään asioita sorrettujen ihmisten näkökulmasta ja tuodaan esiin niitä monille näkymättömiä tapoja, jotka sortavat tiettyjä ihmisiä.

”Tekevätkö maskuliiniset piirteet kuten matala ääni henkilöstä pätevän?”

Onko toimittajilla usein väärinkäsityksiä feminismistä?

Vaikea keksiä asiaa, josta toimittajilla ei olisi väärinkäsityksiä. Feminismiä pidetään usein rajoittavana ja kiintiöittävänä asiana, vaikka kyse on vapaudesta ja vapaudesta kaikille: feminismi ajaa sitä, että jokainen yksilö voi toteuttaa vapaasti itseään ja seksuaalisuuttaan. Vapauteen kuuluu myös se, että seksuaalisuuttaan voi toteuttaa hyvin konservatiivisesti.

Pitäisikö valtavirtajournalismin olla feminististä?

Kyllä. Toimittajan työn pitäisi olla pohjimmiltaan feminististä ja antaa ääni ihmisille, jotka eivät saa ääntään muuten kuuluviin. Tämä ei ole pelkkää maailmanparantamista, vaan myös mahdollisuus tehdä rahaa: uskon, että ihmiset haluavat maksaa siitä, että toimittajat tuovat esiin erilaisia ääniä.

Toinen hyvä feministinen lähtökohta journalismille on se, että myönnetään oma paikka ja se, että katsoo asioita tietystä näkökulmasta.

Lasketko, paljonko jutuissasi on miehiä ja naisia?

En. Mielestäni oleellisinta on, että mediassa esiintyisi erilaisia ihmisiä ja erilaisia tapoja olla mies, nainen tai jotain muuta.

On kuitenkin tärkeää kysyä, miksi suurin osa asian tuntijoina haastatelluista on miehiä. Onko pätevistä asian tuntijoista enemmistö miehiä vai tekevätkö perinteisesti maskuliinisina pidettävät piirteet, kuten matala ääni, henkilöstä mielestämme ”pätevän”?

Janne Salomaa

SATTUU TAPAHTUU

Matti Nykäsen ensimmäiset sanat

Minulla oli onni toimia *Aamulehden* urheilutoimittajana kultaisella 1980-luvulla.

Suomalaisjournalistit saattoivat hehkuttaa mitalimiesten sankariteoista puolittamattomina anaboleista, testosteronista, eposta ja sen sellaisista pikkuseikoista.

Oli meillä yksi täysin puhdaskin olympiavoittaja: **Matti Nykänen**.

Calgaryn kisoissa 1988 Matti voitti historiallisesti kolme kultaa. Olin kolmesti mäen alla odottamassa sankaria, hänen kommenttejaan.

Niin toki moni muukin. Kun Nykänen kolmannen kultamitalin jälkeen kaarsi mäkimonttuun, hänen ympärilleen muodostui perinteinen rinki.

Minulla oli urheilutoimittajan tehtävään ihanteelliset geenit, pituutta 191,5 senttiä. Omista korkeuksista näin ja kuulin, mitä Nykänen ensisanoikseen lausui.

Aikaeron vuoksi minulla ei ollut kiire – jummalle kiitos, verkkoa ei vielä ollut – näpyttämään uutista. Lapsin kohti baaria, kun kanadalainen kollega äkkäsi minut, kysyi olenko suomalainen. Myönsin, harvoin tässä ollaan maailman median huomion keskipisteinä.

Kollega sähköistyi, kysyi ääni väristen: ”Mitkä olivat Nykäsen ensimmäiset sanat kolmannen kullan jälkeen?”

Vastasin, täysin rehellisesti. ”Mis on mun kamat?” Ja käänsin parhaan kykyni mukaan ”Where is my stuff?”

Mies näytti niin pettyneeltä, että lisäsin vielä, omasta päästäni: ”This is the happiest day of my life.”

Kollega poistui riemuissaan. Seuraavana päivänä *Toronto Sunin* jättiaukeaman ylitse oli vedetty Nykäsen kuvan päälle sitaatteihin lause: ”This the Happiest Day of My Life”. Näinkin me käytimme Nykästä hyväksi.

Matti Kuusela

KIRJOITTAJA ON AAMULEHDEN KULTTUURITOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Selkeä toimittaja. Markku Juusola kuvattiin selkokuvan periaatteilla. Pääkohde on selkeä, tarkka ja etualalla. Henkilökuvassa tausta saa olla epäterävä, jotta huomio kiinnittyy henkilöön. Kamera on samalla korkeudella kuin kohde.

Uutisten ytimessä

NINA ERHO, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

Markku Juusola tekee juttuja niille, joiden on vaikea ymmärtää tavallista mediasisältöä.

Markku Juusola, 58, sanoo puolivakavissaan olevansa varmaan Suomen vanhin toimittaja, joka on saanut työttömyyden jälkeen töitä. Hän tuuraa opintovapaata *Selkosanomien* toimituksessa Helsingin Malmilla ja on ollut siellä aiemminkin sijaisena.

Kun Juusola vielä oli toimitussihteerinä *Kuntalehdessä*, työssä korostuivat tiedot lainsäädännöstä ja taloudesta. *Selkosanomissa* hänestä

on kehkeytynyt Trivial Pursuit -mies, joka perehtyy uutisiin laidasta laitaan. Vaikeinta on päättää, mikä osa tietotulvasta palvelee parhaiten lukijaa.

"*Selkosanomien* on 'ajankohtainen yhteenveto' niille, joiden on vaikea ymmärtää tavallisia uutisia ja lehtiä esimerkiksi kehitysvamman, iän tai kielitaidon takia."

Kehitysvammaliiton Selkokeskusten julkaisema lehti ilmestyy printtinä kahden viikon välein, minkä lisäksi sen uutisia on verkossa. Osa jutuista muokataan muiden medioiden uutisista. Osa on yhteenvetoja isoista aiheista,

osa omien keikkojen tulosta.

Selkokielellä uutisoivia toimittajia on Suomessa vain kourallinen, vaikka niitä, joille tavallisen yleiskielisen tekstin lukeminen tuottaa vaikeuksia, on arviolta puoli miljoonaa. *Selkosanomien* levikki on noin 2 400 ja sen verkkosivuilla käytiin syyskuussa noin 10 000 kertaa.

Selittääkseen sotia ja sotea muutamassa sadassa merkissä toimittajan on mietittävä asian ydin tarkkaan. Selkokieleen eivät sovi vaikeat lause- ja aikarakenteet, abstraktit käsitteet eikä muu kikkailu. Silti eri kirjoittajien tyyli näkyy myös selkoteksteissä.

"Luovuutta vaatii etenkin se, ettei lyhyys tarkoita töksähtelyä. Jos tavallinen uutinen olisi mitaltaan novelli, selkouutinen voisi olla runo tai aforismi", Juusola vertaa.

Uutisten lisäksi *Selkosanomissa* on juttuja arkisista asioista. Syksyn töitä on juttusarja Suomen kaupungeista, jonka idea on palvella etenkin maahanmuuttajia. Näinä median murroksen aikoina voi olla, että keikoilta syntyy myös videoita.

"Vaikka kyselymme lukijoille kertoo, että paperilehteä tarvitaan, osa heistä käyttää hyvin aktiivisesti nettiä." ●

kolumni

Voitko tarkentaa?

”Mietityttää tietysti. Mutta meikäläinen on pikku taapero ja tapahtuneen asian tutkinnanjohtaja.”

Näin totesi Helsingin asema-aukion natsiväkivallan tutkintaa johtava poliisi. Kysymyksessä oli vastaus kysymykseen siitä, eikö poliisia mietitytä se, miksei uusnatsijärjestö SVL:n toimintaa ole kielletty.

Poliisi siis totesi, että järjestön toiminnan arviointi kokonaisuutena ei kuulu hänelle vaan isommille päättäjille. ”Meikäläinen on pikku taapero” alkoi kuitenkin levitä sosiaalisessa mediassa vauhdilla, usein ilman mainintaa siitä, missä asiayhteydessä näin oli sanottu.

JANNE ZAREFF janne.zareff@yle.fi KIRJOITAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

”Mikään ei tapa hyvää juttua niin varmasti kuin asioiden tarkistaminen.

Pian vaadittiin päätä vadille: Eihän näin puhuva ihminen voi olla tehtäviensä tasalla. Tutkinnanjohtajan horisee täysin käsittämättömiä!

Tässä on jotain hyvin tuttua. Haastattelussa sanotaan jokin epämääräiseksi jäävä lause, joka päättyy valmiiseen juttuun sellaiseen. Koska epämääräisyys jättää paljon tilaa tulkinnalle, sosiaalinen media myös tulkitsee ja varsin usein päädytään nimenomaan

toteamaan puhuja täydellisen keltomaksi.

Usein seuraavassa vaiheessa haastateltu kertoo jatkojutussa, ettei tietenkään tarkoittanut sano- maansa ymmärrettäväksi niin kuin se sosiaalisessa mediassa on ymmärretty. Joskus näin voikin olla, kyseessä on oikea väärinymmärrys. Joskus kyseessä on populistinen retoriikka, jossa omia kannattajia varten julkisuuteen sanotaan yhtä,

mutta suurta yleisöä varten sama sisältö näön vuoksi kiistetään.

Molemmissa tapauksissa äärimmäisen yksinkertainen jatkokysymys palvelisi journalismin yleisöä hyvin. ”Mitä tarkoitat tällä?” tai jopa ”Tarkoitatko sanomallasi sitä, että” säästäisivät meidät monelta hyödyttömältä kiistalta. Ongelma on kuitenkin se, että näin ei syn- tyisi yhtä raflaavia juttuja.

Jutun kiinnostavuuden kannalta on parempi, että haastatellun sanoma voidaan ymmärtää suut- tumusta herättävällä tavalla. Jos jatkokysymyksellä rajataan osa rä- väkimmistä tulkinnan mahdollisuuksista pois, on luultavaa, ettei juttua jaeta sosiaalisessa mediassa niin paljon, eikä se herätä samanlaista pöhinää. Eikä se synnytä sitä jatko- juttuakaan, minkä vuoksi taas jää somepöhinää syntymättä.

Vanha sanonta pitää edelleen paikkansa: mikään ei tapa hyvää juttua niin varmasti kuin asioiden tarkistaminen.

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Journalismin, viestinnän ja
median tutkimuskeskus
Tampere Research Centre for
Journalism, Media and Communication

Tapahtumia ja koulutusta Tutkimuskeskus Cometissa

Totuus ja tehtävä

Seitsemän puheenvuoroa totuudesta ja tehtävä julkisuustiloissa liikkuville.
Tutkimuskeskus **Cometin 20-vuotisjuhlaseminaari** Tampereen yliopistossa
25.11. klo 14–18. Tervetuloa!

Lisätiedot ja ilmoittautumisohjeet: www.uta.fi/comet/20.html

Je Suis Charlie -tutkimuksen julkistus

Päivälehdessä Helsingissä 20.10. klo 14. Lisätiedot: www.hssaatio.fi

Koulutusta journalistille

Terveystietä

Tampere 12.1.–28.4.2017

Kryptografia ja tietoturva

Tampere 18.1.2017 / 25.1.2017

Lukijaa lähelle lehdessä ja verkossa

Tampere 2.2.–17.3.2017

Laatua verkkokeskusteluihin

Tampere 16.–17.2.2017

Lisätiedot ja ilmoittautumisohjeet: www.uta.fi/cmt/taydennyskoulutus/

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö uta.fi/cmt

ELÄKE UUDISTUS 2017

Eläkeuudistustietoa journalisteille

Työeläke uudistuu 2017. Uutisointi on helpompaa, kun tietää perusasiat. Tule kertaamaan:

- miten eläkeikärajat nousevat?
- miten eläkkeen karttuminen muuttuu?
- miten työssä jatkamista palkitaan?
- uudet eläkeuudistukset: osittainen vanhuuseläke ja työuraeläke

Järjestämme kaksi samansisältöistä aamubrunssia pe 28.10. ja 11.11. klo 8.30–11. Ruotsinkielinen tilaisuus pidetään pe 25.11. klo 8.30–11. Koulutukset ovat maksuttomia. Tervetuloa!

Ilmoittaudu osoitteessa www.etk.fi/koulutus.
Lisätietoja: viestintäpäällikkö Matti Lumijärvi,
matti.lumijarvi@etk.fi / puh. 050 597 1036.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Maaseudun Tulevaisuus on Suomen suurin erikoisanomalehti. Lehden levikki on 77 329 (LT 2015) ja lukijoita sillä on 331 000 (KMT S2015/K2016). Lehti ilmestyy kolmesti viikossa. Verkossa tavoitamme noin 120 000 kävijää viikossa.

Pitkäaikaisen toimittajamme jäädessä eläkkeelle etsimme toimitukseemme

KOKENUTTA TALOUSTOIMITTAJAA

Maaseudun Tulevaisuuden uutistiimi on vahva asiantuntija-toimitus, joka tuottaa politiikan ja talouden sisältöjä kaikkiin kanaviin, sekä painettuun lehteen että MT:n verkon uutispalveluun.

Haemme ahkeraa ja osaavaa ammattilaista, jolla on vahva näyttö osaamisestaan erityisesti talousaiheissa. Hakijalta odotamme sekä luontaista innostusta talouden ilmiöihin että vankkaa kokemusta ammattimaisesta talousjournalismista. Arvostamme etenkin elintarvike- ja metsämarkkinoiden sekä maaseudun ja sen elinkeinojen tuntemusta.

Vahvuuksia ovat kyky lukea taloutta, tunnistaa uutiset, hahmottaa ilmiöitä, kehityskulkuja ja syy-seuraussuhteita. Hakijana osaat tulkita yritysten tulostilintoja ja seurata markkinoita sekä kykenet kirjoittamaan monimutkaisistakin asioista analyttisesti ja kiinnostavasti.

Lisätietoja antavat toimituspäälliköt Tiina Taipale ja Jussi Martikainen sekä päätoimittaja Jouni Kemppainen joko puhelimitse, p. 020 413 2100, tai sähköpostilla: tiina.taipale@maaseuduntulevaisuus.fi, jussi.martikainen@maaseuduntulevaisuus.fi, jouni.kemppainen@maaseuduntulevaisuus.fi

Lähetä hakemuksesi työnäytteineen 28.10. mennessä osoitteella:
Tiina Taipale
Maaseudun Tulevaisuus
PL 440, 00101 Helsinki

Kuoreen tunnus "Taloustoimittaja"

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Etsi Xpertti

**ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASiantuntijaa?**

palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

la 1.10.

ke 5.10.

to 6.10.

su 9.10.

ma 10.10.

ti 11.10.

ke 12.10.

to 13.10.

pe 14.10.

la 15.10.

su 16.10.

ma 17.10.

ti 18.10.

ke 19.10.

to 20.10.

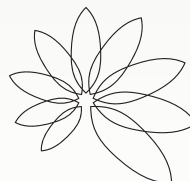
pe 21.10.

la 22.10.

Su 23.10.
Hakuaika
päättyy
klo 23.59

Lisätietoa:
hssaatio.fi
stipendiblogi.fi

Hakulomake:
apurahat.net/
hssaatio/

**HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ**

Jo yli 100 suomalaistoimittajaa on opiskellut ulkomaisissa huippuyliopistoissa Helsingin Sanomien Säätiön tukemana. Stipendit on tarkoitettu uransa keskivaiheilla oleville toimittajille. Stipendit myönnetään jatko-opintoihin Kiinassa, Britanniassa, Saksassa, Yhdysvalloissa ja Venäjällä.

Kahden kauppa. Sillä mitä toimittaja tekee, ei ole merkitystä, jos lähdettä ei ole suojattu riittävän hyvin. Siksi sähköpostin käytöstä tulee helposti ongelma, sanoo tietoturvakonsultti Tomi Tuominen.

Turvaa lähteesi, toimittaja

MARJA HONKONEN, TEKSTI • SUSAN JUNNOLA, KUVA

Täydellistä tapaa suojata tietojasi ei ole. Siksi on valittava riittävän hyvä, tietoturvakonsultti Tomi Tuominen sanoo.

Kuvittele tilanne: Sinua odottaa jättipotti – luotettava lähde, joka haluaa vuotaa tulenarvoja asiakirjoja. Hän etsii toimituksesi sivuilta tietoa siitä, miten ottaa turvallisesti ensimmäinen yhteys. Löytyykö sitä?

Usein ei löydy, sanoo tietoturvakonsultoinnin johtaja **Tomi Tuominen** F-Securelta. Ja yleensä tietoturvamokat tehdään juuri yhteydenoton alkuvaiheessa.

Tuominen on tehnyt paljon yhteistyötä toimittajien kanssa. Hänen mukaansa he osaavat suojata toimintansa huonosti.

”Kun toisella puolella on kaverit, jotka pelaavat näiden asioiden kanssa 70 tuntia viikossa ja toisella puolella ihminen, joka käyttää ammatikseen pelkkää tekstinkäsittelyohjelmaa, niin ei siinä ole mitään kummallista.”

Täydellistä tapaa yhteydenpidon suojaamiseen ei ole. Helppoilla keinoilla pääsee silti alkuun. Nämä ovat Tuomisen neljä vinkkiä:

ALOITA TÄNÄÄN. Omia yhteyksiä ei voi turvata takautuvasti, Tuominen muistuttaa.

”Jos on viikon päästä kitara-konsertti, on turha lähteä rämpyttelemään edellisenä iltana.”

ÄLÄ KÄYTÄ SÄHKÖPOSTIA. Se kulkee selväkielisenä usean palvelimen läpi ja jättää jälkeensä tukun metatietoa. Viestit jäävät helposti kummittelemaan postilaatikoihin, eikä ole mahdollista varmistaa, että toinen on poistanut ne.

Sähköpostin sijaan Tuominen suosittelee Twitterin yksityisviestejä. Kun toinen osapuoli poistaa viestiketjun, se katoaa molemmilta.

”Jos uhkana ei ole NSA tai Twitter itse, se on suhteellisen turvallinen tapa käydä keskus-

lua ja sopia myöhemmästä yhteydenpidosta.”

Kun sallit viestit muiltakin kuin seuraamiltasi henkilöiltä, lähde voi ottaa ensimmäisen yhteyden suoraan sinuun.

ÄLÄ KÄYTÄ KANNETTAVAA tietokonetta. Tuominen suosittelee iPadia, jonka valmistaja Apple tekee liikevaihtonsa tuotteilla ja palveluilla, ei myymällä käytätietoja eteenpäin. Isoja tietoturvamokia sillä on Tuomisen mukaan vaikea tehdä.

TUNNE VIHOLLISESI. Mieti, kenelle jutustasi on haittaa, Tuominen neuvo. Kaikilla on rajoitteita, kuten lainsäädäntö, raha tai osaaminen. Myös vastapuoli arvioi tiedonhankinnan riskien hintaa suhteessa hyötyyn.

”En ole toistaiseksi tavannut ketään, joilla olisi rajattomat budjetit ja resurssit”, hän rauhoittelee.

KUINKA SUOJAAT ITSESI JA LÄHTEESI -WORKSHOP JOURNALISMIPÄIVÄSSÄ 14. LOKAKUUTA.

HÄMEEN SANOMAT ALOITTI YT-NEUVOTTELUT

Yllätys, muttei sittenkään. Hämeen Sanomat Oy:n pääluottamusmies **Sari Oksala** kertoo, että Hämeen Sanomien, Forssan Lehden, Hämeenlinnan Kaupunkiuutisten ja Seutu-Sanomien toimituksissa pelättiin yt-ilmoitusta jo alkusyksystä.

”Talouslukuista on kerrottu koko ajan, etteivät ne kauhean hyviä ole. Ehdimme jo kuitenkin ajatella, ettei neuvotteluille olisi tarvetta.”

Ilmoitus tuli 5. lokakuuta. Toimituksia ja ilmoitusmyyntiä koskevilla yt-neuvotteluissa on mukana noin 65 henkilöä.

Työnantajan perusteet ovat tuotannollis-taloudelliset. Se arvioi vähennystarpeen olevan enintään yhdeksän työntekijää. Oksala pitää määrää yllätävän suurena.

Henkilöstön vähentämisen lisäksi organisaatiota aiotaan uudistaa ja toimintoja ulkoistaa. Hämeen Sanomat tekee jo nyt juttuvaihtoa Forssan Lehden kanssa. Molemmat ovat myös osa Lännen Mediaa.

Neuvottelut kestävät kaksi viikkoa. **Marja Honkonen**

Yhdistykset

SAL LOPETTAU Juhlilla. Suomen Aikakauslehdentoimittajain liiton SAL:n viimeinen kokous ja päätösjuhla järjestetään 29. lokakuuta Helsingissä tapahtumakeskus Koskenrannassa kello 17.

Sääntöjen edellyttämässä toisessa kokouksessa on määrä päättää SAL:n lakkauttamisesta. Syyskuussa pidetyssä yleiskokouksessa päätettiin purkamisesta äänin 41–1.

SAL aikoo lopettaa toimintansa, koska se fuusioituu Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksen kanssa. Uuden yhdistyksen nimeksi on ehdotettu Helsingin Seudun Journalisteja. HSY käsitteli asiaa kokouksessaan maanantaina 10. lokakuuta *Journalistin* painoon menon jälkeen.

ILMOITTAUTUMISET JA LISÄTIEDOT: WWW.SAL-INFO.ORG.

MOT:N SYYSKOKOUS. MTV:n Ohjelmatyöntekijöiden MOT ry:n sääntömääräinen syyskokous on tiistaina 22. marraskuuta kello 12.00 MTV:n auditoriossa.

TAMPEREEN
YLIOPISTO

JOURNALISTIIKAN VIERAILIJAPROFESSORI lukuvuodelle 2017–2018

Tampereen yliopiston Viestinnän, median ja teatterin yksikössä (CMT) on haettavana journalistiikan vierailijaprofessorin tehtävä ajanjaksolle 1.8.2017–30.6.2018.

Haemme vierailijaprofessoriksi omalla alallaan kokenutta journalistia, joka on työssään eri rooleissa paneutunut

- digitaalisiin kerrontakeinoihin
- yleisön osallistamiseen
- journalismin markkinointiin

sekä siihen, miten niiden avulla vahvistetaan journalismin roolia yhteiskunnallisen keskustelun ratkaisukeskeisenä foorumina.

Journalistiikan vierailijaprofessorin tehtävä edellyttää:

- käytännöllistä perehtyneisyyttä tehtävälleen, mikä osoitetaan vahvoilla journalistisilla näytöillä
- kykyä antaa journalistiseen toimintaan liittyvää opetusta
- tehtävän edellyttämiä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja

Valinnassa painotetaan erityisesti opetus- ja työsuunnitelmaa.

Hakemukset jätetään yliopiston sähköiseen rekrytointijärjestelmään 11.11.2016 klo 15.45 mennessä. Katso <http://www.uta.fi/toihin>, josta löytyy myös tarkempaa tietoa tehtävän vaatimuksista, luonteesta ja palkasta sekä hakemuksessa vaadituista liitteistä.

Tehtävää koskevat tiedustelut:

Johtaja Heikki Hellman
040 571 3184
heikki.hellman@uta.fi

Professori Ari Heinonen
050 318 5927
ari.a.heinonen@uta.fi

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö – CMT uta.fi/cmt

RTTL:N APURAHAT HAUSSA

RTTL:n kouluturahaston apurahat ovat jäsenten haettavissa 13.10.–4.11.2016.

Vuonna 2016 on jaettavana
2 kpl 2 000 euron ja
15 kpl 800 euron apurahaa.

Lisätiedot ja hakemuslomake:
www.rttml.fi

Sinustako JSN:n journalistijäsen?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston jäseneksi ja varajäseneksi kaudelle 2017–2019.

Liiton edustajien tulee olla perehtyneitä ammatti-etiikkaan ja Journalistin ohjeisiin. Valinnoissa painotetaan neuvoston monipuolista ja tasapainoista kokoonpanoa.

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi 28. lokakuuta kello 12.00 mennessä sähköpostilla osoitteeseen:
juha.rekola@journalistiliitto.fi

LISÄTIETOJA:

journalistiliitto.fi/uutiset/ ja
Juha Rekola 040 512 0036.

TALOUSTOIMITTAJAIN SÄÄTIÖN STIPENDIT TALOUSJOURNALISTIEKSI HAETTAVANA

Taloustoimittajain säätiö tukee ja edistää talousjournalistien opin-
toja, tutkimusta, itsensä kehi-
tämistä ja työssä jaksamista.
Säätiön suurten stipendien ja
työssäjaksamisstipendien haku-
aika syksyllä 2016 jatkuu
31.10. asti. Näiden stipendien
seuraava haku on keväällä 2017.

Sivutoimiseen opiskeluun ja op-
pimateriaalin hankintaan tarkoi-
tettujen pienten stipendien haku-
aika päättyy 30.11.2016.

Stipendejä haetaan sähköisesti
säätiön verkkosivuilla taloustoimittajainsaatio.fi, joilla on
myös lisätietoa apurahoista ja
niiden myöntämisen perusteista.
Suurista stipendeistä ja työssä-
jaksamisstipendeistä päättää
säätiön hallitus.

TALOUSTOIMITTAJAIN SÄÄTIÖ
STIFTELSEN FÖR EKONOMIJOURNALISTERNA

JOURNALISTI SEURAAVA LEHTI ILMESTYY 3.11.

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi
VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö,
joka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja.
Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista,
kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä
ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Suunnittelematta paras

Päivi Laitinen on pyöräillyt Suomen ympäri, päästä päähän ja Amerikan laidasta toiseen ilman tarkempia suunnitelmia.

SARI TOIKKANEN, TEKSTI • PETRI JAUHIAINEN, KUVA

Maailmanvalloittamiseen ei paljoa tarvita. "Sen kun ottaa pyörän ja lähtee. Siitä se vain on kiinni", **Päivi Laitinen** sanoo. Hän myöntää, että pitkät pyöräreissut vaativat aikaa ja rahaakin, mutta ratkaisevinta on asenne. Jos alkaa liikkua suunnitella, reissu voi jäädä tekemättä. Kannattaa siis vain lähteä. Matka kyllä neuvo kulkijaa.

Laitisen pyöräilyinnostus alkoi, kun hän polkaisi kolmesataa kilometriä opiskelupaikkakunnaltaan Oulusta kotitanssilleen Vesannolle.

"En varustautunut mitenkään. Minä vain lähdin. Matkaan meni melkein vuorokausi. Seuraavana aamuna kädet oli aivan turtana, kun minulla ei ollut pyöräilyhanskoja."

NYT LAITINEN huolehtii, että käsineiden lisäksi mukana on kypärä. Pidemmille matkoille hän ottaa mukaan myös teltan, makuupussin ja -alustan, ruoantekovälineet, evästä ja vaihtovaatteet.

Pyöräiltyään Suomen ympäri ja seuraavana kesänä Hangosta Utsjoelle Laitinen päätti suunnata ulkomaille. Niitäkään matkoja hän ei liiemmälti suunnitellut, tilasi vain edestakaiset lentomatkat. Kaikki muu oli seikkailua. Irlannissa hän polki kevyesti kauniissa maalaismaisemissa. Skotlannissa piti sotkeaniska kyyryssä, kun siellä sattui sinä kesänä satamaan eniten seitsemänkymmenen vuoteen.

Uuden-Seelannin luonto lumosi puolestaan niin, että Laitinen joutui välillä nipsis-

telemään itseään. Olo oli kuin *Avara Luonto* -ohjelmassa.

VIIMEISIN ULKOMAAN pyöräilymatka suuntautui kolme vuotta sitten Yhdysvaltoihin. Laitinen polki maan halki itärannikolta länsirannikolle neljässä kuukaudessa. Matka kulki tunnettua pyöräreittiä pitkin, joten kansamatkaajia ja elämäntarinoiden kertojia riitti. Eräs vuohensa kanssa jalkaisin liikkeellä ollut mies jäi mieleen. Hän oli tehnyt matkaa jo kaksi vuotta. Kaksi oli vielä jäljellä.

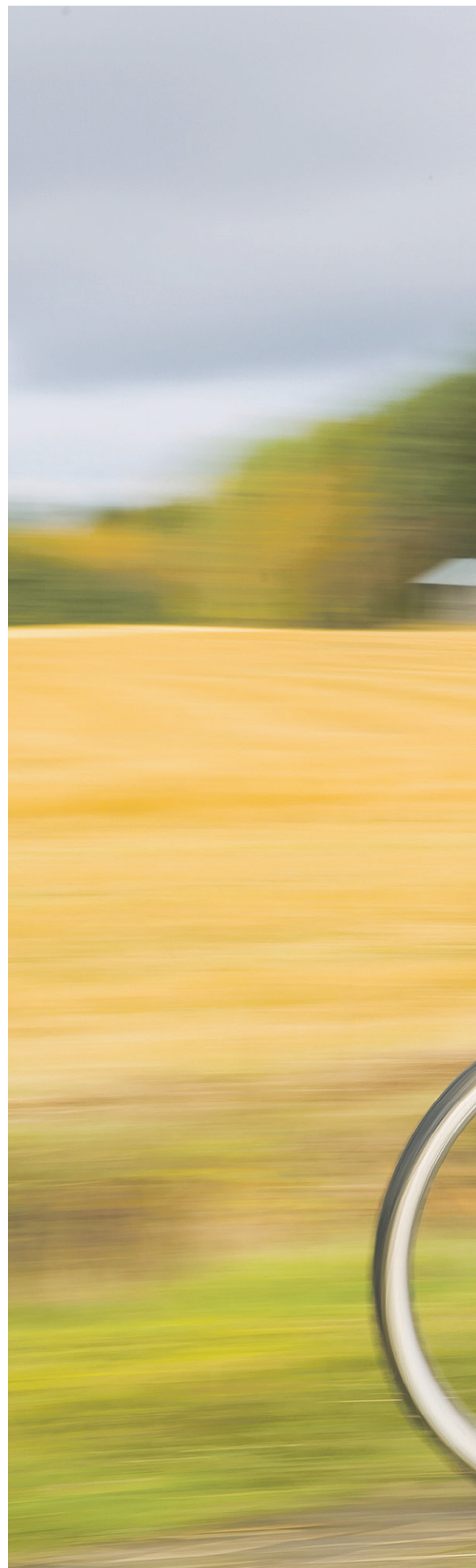
"Aika paljon saa aikaiseksi, kun vaan rupeaa."

Amerikan-matkallaan Laitinen siirteli kilpikonnia syrjään ajoradalta, potki pois kintuissa räksyttäviä koiria, piilotteli eväitään karhuilta Yellowstonen kansallispuistossa. Kerran vastaan jolkotteli susi – ellei se sitten ollut kojootti. Hän nauraa nukkuneensa teltassa puukko käden ulottuvilla.

"Mitään pahaa ei ole koskaan tapahtunut. Vaarallisin tilanne taitaa olla, kun Skotlannissa ajoin melkein kolarin lampaan kanssa."

ENNEN AMERIKAN valloitustaan Laitinen ei ollut ollenkaan varma, että pystyy polkemaan liki seitsemäntuhannen kilometrin matkan. Mutta sitten hän alkoi ajatella vain seuraavaa etappia.

"Aika paljon saa aikaiseksi, kun vaan rupeaa. Ja kun ottaa päivän kerrallaan." ●

VAPAALLA

PÄIVI LAITINEN

● 51-vuotias paikallislehti Miilun päätoimittaja.

● Työskennellyt aiemmin Pitäjäläisen toimittajana ja päätoimittajana.

● Valmistunut Oulun yliopistosta pääaineenaan kulttuurimaantiede.

● Julkaissut vaellus- ja pyöräilymatkoistaan viisi kirjaa, joista viimeisin on vuonna 2015 ilmestynyt Pieni pyörä preerialla – Polkupyörällä Amerikan halki.

● Vapaa-ajallaan myös hoitaa kissaa, kasvat-
taa omenapuita, lukee ja
nappaa luontokuvia.

◀ **Pyörätiekkin on kuuma.**
Päivi Laitisella oli niin kova
hinku lähteä, ettei hän juu-
ri joutanut suunnittelemaan
pyörämatkojaan. Tärkeintä
on lähteminen, kaikki muu
seuraa perässä.

Rumat ihmiset, menkää kotiinne!

Aamulehti julkaisi viime huhtikuussa venäläisiä naisia käsittelevän reportaasin, jonka kysymyksenasettelu on melko hämmentävä. Jutun alussa nimittäin todetaan, että ”koska meillä kaikilla on taakkanamme ankarat ennakkoluulot, päätämme etsiä käsiimme myös pahimman kaikista. Sortavalan rumimman huoran. Nyt se tuli sanottua ääneen. Sortavalan rumin huora. Voitteko kuvitella mitään vastenmielämpää?”

Voin helposti, mutta en kirjoita sitä nyt tähän.

Sen sijaan kannustan *Aamulehden* toimituksen johtoa miettimään tätä juttuideaa, joka juuri putkahti mieleeni: etsitään käsiimme *Tampereen* rumin ihminen!

Meillä täällä *Journalistin* toimituksessa on toki taakkanamme ankarat ennakkoluulot, mutta hei – *Tampereen* rumin ihminen! Voitteko kuvitella mitään vastenmielisempää?

Manu Marttinen

Embargo!

Viime numerossa täällä *Takasivulla* varoitettiin niin kutsutusta **Tuukka Temos**-ansasta, johon astuva toimittaja pelaa mainostajan pussiin. Siis näin: toimittaja raportoi tähden markkinointitempauksesta vastakarvaan, mistä tähti suuttuu, mistä toimittaja tekee jutun, mikä antaa markkinointitempaukselle lisää näkyvyyttä.

Kuunneltiin varoitusta? Ei kuunneltu.

Lokakuun *Kuukausiliite* teki viihdetaiteilija **Jare ”Cheek” Tiiosesta** laajan haastattelun, joka tyhjensi paljastuspajaton tämän juuri julkaistun elämäkerran osalta. Saman kirjan saivat luettavakseen muun muassa STT ja Yle, mutta myöhemmällä embargolla. Kun tiedot tulivat julki, haihtui myös embargon herrasmiessopimus, mitä Cheek kommentoi Twitterissä happamasti.

Ja se siitä? No ei.

Sen sijaan ”embargogatea” päätyivät raportimaan jutuissa ja kolumneissa ainakin Yle Uutiset, STT, *Helsingin Uutiset*, *Suomen Kuvalehti*, *Markkinointi&Mainonta*, *Ilta-lehti*, *Demokraatti*, *Savon Sanomat* ja *Radio Rock* – ja nyt myös Jour-

nalisti. Lisäksi toimittajat horisivat asiasta somessa lukuisien päivitysten, kommenttien ja twiittien verran.

Hiljentykäämme näiden menetettyjen työajan minuuttien äärellä, ja miettikäämme, kuinka Cheek nauraa koko matkan pankkiin.

Marja Honkonen

Näytöt esiin!

Jotta elokuvantekijät ja artistit eivät omisi mielenpahoittamisen hyötyjä, areenalle palasi myös jääkiekon ammattilainen **Juhani Tamminen**.

Tamminen otti itseensä *Savon Sanomien* kirjarviosta, jossa hänen elämäkertansa luonnehdittiin laiskasti editoiduksi ja liiallisella omakehulla kuorrutetuksi. Hän lähetti kipakan

vastineen, jossa painotti sekä kirjoittajatiimin että omia ansioitaan.

Vastineen julkaiseminen on journalistin etiikkaa, mutta Tamminen reaktiosta myös uutisoitiin arvion julkaisseissa maakuntalehdissä ja ainakin *Ilta-lehdessä*. Näin Tamminen opuksineen sai uuden kierroksen huomiota.

Toisaalta myös media on saamapuolella. Vaikka Tamminen ilmaisi ei loista selkeydellä tai vivahteiden tajulla, lainattavaksi sopivaa tunnetta siitä löytyy aina. Myöskään faktantarkistuksesta ei ole toistuvaa vaivaa, koska sisältö on aina sama.

Ehkä Tamminen mallia voisi hyödyntää myös journalistien ujoikkoksi jääneessä brändityössä. Turha kursailu saman tien pois! Näytöt esiin joka paikassa vaan!!

Nina Erho

Yleisönosasto

Jari Pelttonen

Mikä on sellainen, jonka mielestä voi töräyttellä koko ajan ja joka paikassa? Siis sellainen, joka ihan helposti puhalttaa mitä vaan ja missä vaan, ja keneltä vaan? Voisiko jopa sanoa, että sellainen melkoinen torvi? Hei! Sehän on **TRUMPETISTI!**

